

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 12 frt.
Félévre 6
Negyedévre 3
Egy hóra 1
Egyes szám 4 kr.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyom-
dája Nagybecskerek. Uri-
utca 276. sz., hová az
előfizetések és a lap szét-
küldésére vonatkozó felszo-
lamlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,
Ferencz-József-tér,
Bauer-féle ház
Hová a lap szellemi részét
illető minden közlemény
intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogad-
tatnak el. Azonkívül az
összes hirdatási irodákban.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

A béke és szeretet ünnepén.

Nagybecskerek, decz. 24.

Közelg a titokzatos szent éjjel, an-
gyalok szárnyán ereszkedik le a vi-
lágra s a zugó harangok jelentik,
hogy megszületett a Megváltó.

Közel két évezred múlt el, egy örökké
valóság az emberek történetében, az-
óta, hogy a keresztényvilág vallása
alapítójának, megváltójának születését
ünnepli. Áma vallását, melynek leg-
szentebb és legmagasztosabb tétele
azt tanítja: „Szeresd felebarátodat,
mint tenmagadat.”

S mint egykoron sötét éjjel az egék
magasságából zengett a szó: Dicsőség
az Istennek a mennyben és békesség
a földön az embereknek, ugy zeng az
ének ma is szájról-szájra majdnem két
évezred után.

Megszűnik a pártok harca, elné-
mul a vásári zaj, áldásteljes béke
vonul be a szivekbe, hiszen elérkezett
a legszebb ünnep, a béke és szeretet
ünnepe.

S midőn a mindennapi események
izgatása nem fárasztja elménket, ön-
kéntelenül is eszünkbe jutnak azok,
kik a Megváltó születésnapját nem
ünnepelhetik oly nyugodt kedéllyel,
oly benső áhitattal, mert náluk a létért
való heves küzdelem e napon sem
szünetel. A patriárák romantikus
élete, melyről a biblia mesél, régen
elmúlt. Szívesen hallgatja az érző ke-
bel e hangokat, melyek az emberi

nem gyermekkorából csengnek felénk,
de a mi századunk nem ismeri már
ez egyszerű erkölcsöket. A jótékony-
ság nem ül az ajtó előtt mint egykoron
Ábrahám, hogy az arra menőknek
kínálja adományait. Sőt ellenkezőleg
igen sokan bezárkóznak, mikor
a szükség és nyomor kopog ajtajukon,
hogy ne kelljen szenvedő embertár-
saikon segíteni. Bármint is dicseked-
jünk haladásunkkal, ama kor, mely-
ben tudomány, művészet és felvilágo-
sodottság bölcsőjünkben feküdtek, messze
tulszárnyalta a mi századunkat, a mi
a szív tisztá szerzetét, a kedély me-
legét illeti.

Igaz, hogy más időkét élünk. A lét-
ért való folytonos és mindig nehe-
zebbé váló küzdelem, melyben orszá-
gok, világrészek, népek, nemzetiségek
és felekezetek egymással versenyez-
nek, nem alkalmas oly erények
gyakorlására, minőkről a biblia re-
gél. De a műveltség haladása, a
felvilágosodottság terjedése nemcsak
kívánja, de követeli, hogy mindenütt
tanácsoljunk és segítsünk a szűkölkö-
dőkön, támaszai leszünk azoknak, kik
az élet küzdelemében kimerültek és vi-
gaszt nyujtsunk a kétségbeesetteknek.

A béke és szeretet ünnepét üljük
meg ma. Ha megértettük a Megváltó
parancsát, akkor gyökeret vert szí-
vünkben és minden tettünket kormá-
nyozza. A szeretet a szent kapocs,
mely összetartja az egész világ emberis-
ségét, bármely országot lakja, bár-

mely néphez tartozzék, akármilyen
istent imádjon.

S ha akkor, midőn a harangok
zugása a Megváltó születését jelenti s
az egész keresztény emberiség örömé-
ben felkiált: Dicsőség az istennek és
békeség az embereknek, ha akkor
szent fogadalmat teszünk, hogy kész
örömmel közeledünk szűkölködő ember-
társaink felé, gyámolítva a fáradtakat,
erős támaszt nyujtva az elesetteknek,
szeretetteljes tanácsot és vigaszt
sorssújtotta felebarátainknak, akkor
állithatjuk majdan életünk alkonyán,
hogy közeledtünk azon mennyei ige
ideáljához, a béke és szeretet ideál-
jaihoz, melyet a Megváltó kétezer év
előtt ígért a földön lakó emberek-
nek . . .

B. L.

A püspöki konferencia végén rögtön
elkészítette a pápának, királynak és kor-
mánynak szánt memorandumokat. A két
első már el is küldték. A pápának szánt
memorandumban ki vannak fejtve az összes
egyházpolitikai kérdések és Magyarország
különleges viszonyai, a királyhoz intézett
emlékiratban pedig különösen hangsúlyozzák
azon aggodalmat, melyet a kormány
jelenlegi egyházpolitikája a katolikusokban
kelt.

Bulgária kereskedelmi szerződése. A
szenátus tegnapi ülésén 62 szavazattal 4
ellenében elfogadta az Angliával kötött
kereskedelmi szerződést. Aurelián (szabad-
elvű) helyeselte a szerződést, de tudni
kívánta, hogy mintául fog-e az vétetni a
többi kereskedelmi szerződéseknél és hogy

A „TORONTÁL” TÁRCZÁJA.

Karácsony napján.

Nem fényes s pompás teremben,
A jászolban, Betlehemben
Széna-ágyon született;
De égből nyervén malasztot,
Az Urnak szeme virasztott,
A kicsiny gyermek felett.

Őt választá meg fiának,
Hogy az atyák jóslatának
Fentartsa örök hitét;
Mint e szenvedésben társa,
Legyen majd a ki megváltsa,
Az első ember bűnét.

Védve az üldözött népet,
Ő lett az igazság s élet,
Támaszunk s vigasztalónk;
Csak a mikor ő vezette —
A földi bajok között —
Nem zúzódott szét hajónk.

Jézus! a ki életteddel,
Vallásoddal és hiteddel,
Szent egyházunk alkotád,
Engedd, hogy tanod kövessük,
S bűnbánón sohse feledjük:
Bölcsödét s a Golgothát.

Lauka Gusztáv.

Mese a szép asszonyról, meg a
kis hadnagról.

— A „Torontál” eredeti tárczája. —

Tizenhat éves korában beleszeretett egy
kis hadnagyba, a ki karcu volt, aranyos
és csélcsep, tizenhét éves korában pedig
férjhez ment egy telekkönyv vezetőhöz, a
ki komoly volt, csendes és munkás.

A mikor ez a dolog megtörtént s az a
komoly, nagyszakállu ember csakugyan ol-
tár elé állt vele, gyengéden, szeretettel né-
zett rá, s egy mélyen érző, férfias, igaz lé-
lek meggyőződésből áthatott hangján, czi
kornya nélkül, egyszerűen mondta el az
oltár előtt esküjét s azt, hogy „szeretem.”
Eliz ugy érezte, hogy szíve összefacsarodik,
hogy jövője bus, s hogy boldogtalansága, a
melytől nem léssa szabadulás, most kez-
dődik.

Szörnyű volt rá néve ez az esküvő, s
még rettentőbb, a mi utána következik.

A mikor gyermekük lett, megkönyebbül-
ten sóhajtottak fel valamennyien. A gyer-
mek Eliz szívében talán valami változást
fog előidézni. S Eliz kezdetben szenvedély-
lyel csüggött gyermekén. De később, mikor
a fiucska nagyobb lett, a vonásai mindjárt
atyjára kezdtek hasonlítani, dühtől, szenvedé-
lyesen távolította el magától s nem törö-
dött többé vele.

Még mindig utálta férjét. Olyan szemek-
kel tekintett erre a türelmes, jó emberre,

mint egy hóhéra, a ki megölte boldogsá-
gát. Valami bosszura vágyott. Égő, vad,
gyilkos bosszura, a melylyel összezuzhatta
est az embert s olyan boldogtalanná teheti,
a milyen ő Ekkor vetődött utjába a másik
kis hadnagy. Ez is olyan szöke volt, kék-
szemű és csélcsep. Eliz nagy, sötét szeméi-
ben felvillant a tűz, a mikor meglátta. Ka-
czérkodni kezdett vele, s csakhamar meg-
barátkoztak.

Astán botrányos idők következtek. Eliz
vad kéjjel, titkolózás nélkül csalta meg
férjét. Fényes nappal kereste fel a kis had-
nagyot, a ki az utcán szemébe kaczagott
Károlynak.

A nagy ember össze volt zuzva. Nem
tudott a szörnyű szégyen ellen semmit. Öreg
volt már és bátortalan. Gyermekebe helyezte
minden szeretetét, s Eliznek nem mert még
csak szemrehányást sem tenni.

Egy szép napon astán a kis hadnagyot
elhelyezték valahová Galicziába. Ő elutazott
szombaton délbén, Eliz pedig utána szökött
szombaton este.

A nagy ember most már egyedül maradt
fiacskájával. Dolgozott és becsületes maradt
továbbra is. Ha Eliz olykor eszébe jutott,
szemébe nagy könnyecseppek tódultak. Még
mindig szerette azt az asszonyt.

A férfi gondosan, halkán tette be maga
után az ajtót, nagyot sóhajtott, s hosszú
léptekkel ment irodájába. Ott pattogott a
tűz, s a kályhából kiáradó rezgő, vöröses

egyéltalán mi a szándéka a kormánynak a jövőre néz e ebben az ügyben. Lahovary külügyminiszter azt válaszolta, hogy ő nem vághat elébe a jövőnek. Jelenleg Franciaországgal és Németországgal folytat tárgyalásokat. A parlamentnek alkalmá lesz megítélnie a kormány vámrendszerét, amely szerint az oly termékekre nézve, amelyek az országban is termelődnek, védvámok, az oly termékekre nézve pedig, amelyek Romániában nem termelődnek, fiskális vámok léptetendők életbe. Az ellenzéknek csak akkor lesz oka tiltakozni, ha azt látja, hogy a szerződésben e két föltételnek nincs elég téve. Ami a román termékek kivitelét illeti, azt nem lehet nemzeti tarifa, hanem csupán szerződések útján szabályozni. Egyetlen egy országnak a fogyasztó piaca nem pótolhatja az összes többi hiányzó piacokat.

A délvidékről.

— A Torontál eredeti levelezése. —

Pancsova, 1892. decz. 23.

Mig parlamentünkben a magyar nemzeti ügyet, különösen az ellenzéki padokról, folyton hangoztatják, addig Torontálmegeye déli határ részén a magyar nemzeti ügy magasztos épülete napról-napra épül és erősödik a nélkül, hogy ezzel hivalkodva minden egyes esetet a nagydobbra ütni a kormány érdekében szükségesnek tartanak. Tegnap történt, hogy Satarcsova községében az ötödik magyar tannyelvű iskola, egy díszes új épület, fel lett szentelve és rendeltetésének átadva s ezzel ismét szaporodtak azon templomok száma, melyek az utolsó évtizedben itt a végvidéken nagy számban emeltek, s hol a magyar nemzet ügye hű ápolást nyer. Ha tekintetbe vesszük, hogy 15 év előtt a „Duna“, „Temes“ közti határszéli vidéken háromszáz ezer lelek közt alig találtunk embert, a ki a magyar nyelvet értette és ha látjuk ma, hogy nincs felü e vidéken, a hol a gyermeknemzedék a magyar nyelvet nem bírja, akkor el kell ismernie még a legelfogultabb ellenzéknek is, hogy a magyar nemzeti ügy érdekében e 15 év alatt igen is sok történt.

Ugyancsak napirenden áll a legutóbbi időkben labrakapott oláh nemzetiségi igaztások témája. Mi, a kik egy sokkal veszedelmesebb procedurán keresztül mentünk, csak gunyosolylyal nézzük román uraimék

ugrándozását, mert parasztos kifejezéssel élve mondhatjuk, hogy a jelen eset „kis Miska“ azon ádáz izgatásokhoz képest, melyek a hetvenes években dúltak a deli határ részeken Miletics és társai vezetése alatt. Pedig jobban megválasztott idő és alkalom soha sem volt a hazaáruló izgatásoknak, mint az időben a szerb török, majd pedig az orosz-török háború ideje, a végvidéki lakosság lefegyverzése és polgárosítása. És mégis mi történt? Az izgatás hidra fejét egy erős vágással lecsapták. A józan gondolkodású nép magához tért és hátat fordított az izgatás zavarában halászó proletároknak. És mit gondolnak a mi ellenzéki polgártársaink, kiknek a műve volt ez? Egyedül és kizárólag a szabadelvű kormányzat az érdem és biztosíthatjuk az ellenzékét, hogy ezen mű a jelenlegi alkotmányos aerának oly kimagasló ténye, melyet e kor történetírója hazánk történetének legfyesebb lapjára fog írni.

S mi meg vagyunk győződve hogy oláh testvéreinket ép úgy észre fogja téríteni a jelenlegi fényes tehetséggű kormány, mint elvtársaik annak idején észre térítve lettek.

II.

Mint néhány fővárosi lapban olvastuk a napokban, az aldunai telepes községek egy küldöttsége járt Wekerle miniszterelnök ur excellenciájánál, mely alkalommal a miniszterelnök ur közismeretű szeretetre méltóságával kijelentette, hogy a székely telepítést ezután is nemzeti ügynek fogja tekinteni és egyik főtelevésését a képezi, hogy a csángó telepeken segítsen. Mi, kik itt közvetlen közelről a csángó telepítést kezdettől fogva figyelemmel kísérjük, sőt mondhatjuk benne vagyunk, nemcsak hogy nem kételkedünk a miniszterelnök ur szavaiban, ellenkezőleg tudjuk, hogy kezdetül fogva úgy a kormány, mint a nemzet az aldunai telepítést nemzeti ügynek tekintette és akként is járt el, mit igazol legjobban az, hogy ezen ügyre eddig nem kevesebb, mint kerek két millió forintot adoztak. Eppen ezen általunk ismert körülmény készlet bennünket, akik megunk is tetemes anyagi áldozatokat hoztunk és a kik szívünk mélyéből kívánjuk, hogy a telepesek boldoguljanak, hogy egy komoly szóval forduljunk a betelepített telepesekhez.

nagyon megvoltak elégedve; meg akarta maga Karoly is, a ki annyira derék volt és becsületes, hogy el sem tudta képzelni, hogy jósága és gyengédsége, a melylyel Elizzel bánt, idővel meg ne hozza a maga gyümölcsét s Elis, ha szeretni nem is, de legalább szívelelni fogja. Azért hát elleste Eliz minden kívánságát, a legtitkosabbat is s mohón teljesítette. Az asszony úgy élt, mint egy tündérbirodalomban: minden ott termett előtte, a mire vágott. De Karolyt azért nem szenvedhette. Olykor napokig nem szólt hozzá s ajándékait, a melyeket a nagy ember hízelve rakott a lábai elé, sokszor undorodva tassította el magától. A nagy embernek csaknem a sive repedt meg ilyenkor. De türt és várakozott.

A mikor ismerősei és barátai gratuláltak, a mikor szülei megcsókolták s elbucsuáltak tőle, s a mikor végre egyedül volt assal az emberrel, a kit gyűlölt, utált s a kitől rettegett: úgy éreste, hogy meg kell hálnia s hogy a szenvedések e reppant hálmazát nem képes elviselni. Szeretett volna futni, menekülni s rimánkodva könyörögni az első embernek, a kivel találkozik, hogy vigye őt bárhová, csak innen messze, csak ettől az embertől el. De nem tudott mozdulni. Torkát össessorították az indulatok s nem volt képes szólni. Halavány volt és reszketett.

A férje ott állt mellette. Néhány lépésnyire tőle és néste hosszan, fájdalomosan, könybe bomló szemekkel, hogy mennyire fél, mennyire irtózik tőle ez az asszony, a

Ugy a mint hazafias miniszterelnökünk ide telepítésüket nemzeti ügynek tekintti, úgy óhajtjuk, sőt követeljük, hogy a telepítettek is ide településüket és az ezzel kapcsolatban hozott nagy áldozatokat úgy tekintsek, hogy a Lemzeti ügynek szolgájanak, első sorban pedig azzal, hogy gyarapodjanak vagyoniilag és szellemileg. Erre a befolyt 10 év alatt bőven nyújtott alkalom, mert nemcsak, hogy minden családnak hajték és nagy részének gazdasági eszközök adattak, hanem közel 12.000 hold kincstári földet minden megterheltetés nélkül a szó teljes értelmében 8 évig ingyen használtak és fájdalom, mit látunk különösen Sándoregyházán és Székelykevény? A korcsmárosok és uzorások majdnem egyejen át megzavagodtak és csángó telepe-seink háromnegyed része azon rongyokban jár, a mint bejöttek. Szomorú jelenség az, hogy a regále bérlet 300 frt évi bérrel nyolc év alatt 3000 forintra emelkedett. Ily viszonyok közt természetesen nem csoda, ha a telepesek a hamis ámitók és izgatókhoz szegődve egyik küdöttséget a másik után menesztik s ko manyhoz pa aszkodni a megterheltetés miatt és feladulnak azon szerencsétlen hatóságai közegek ellen, kik az állami tartosások beszedésével vannak megbízva és ebbeli kötelességükben járnak el.

Melán elvártuk, hogy az ide ezen exponált vidékre nagy áldozatok árán és hazafiai lelkesedéssel telepített magyarok a nemzetiségek eme tenger hullama közt politikai szempontból is a magyar nemzeti ügynek hű támaszát képezendik. Ebben is, fájdalom, keserűen csalatkozunk, a mit remélünk, csak a tudatlanságnak rohatunk fel és talán jövőbe oly keserű csalódságnak nem leszünk talán kitéve. Az itteni összes magyarságnak és hazafias érzelmű polgárságnak mint alkotmányhű magyar pártnak kellene tömörülni a nemzetiségek ellen egy magyar zászló alatt, de az utolsó választás alkalmával láttuk, hogy ez nem így van. A nemzetiségek, ismerve csak góink gyengéit, egy kis szeszos itallal megkínálva, egy pillanat alatt ellenkező nézetre hosták őket, és Pancsova város piacán a nemzetiségek nem csakely mulattatására torok szakadtan azt kiabáltak: Le a magyar kormánnyal. Tehat ezt tették akkor, a midőn mindent, de mindent e kormánynak köszönhetnek. Bármily faj-

kit elvégre is nem illetett egyetlenegy bántó pillantással sem soha s a kit kezdetül fogva sive egész melegével, lelke egész hevével szeretett.

Astán hozzálépett, gyengéden, vigyázva fogta karon, s mint egy ijedős, gyenge, beteg kis madarat vitte szobájába, a hol megcsókolta kezét, elbucsuozott tőle s visszavonult. Az asszony nem kérdezte tőle, hogy hová megy? Általában nem szólt semmit, hallgatott, s csak mikor a kezét csókolta meg, akkor rezzent össze, fázósan, érzékenyen, mintha valami undok állat érintette volna.

Nyolcz évig nem érkezett Elizről hír. Künn barangolt folyton a külföldön. A kis hadnagyot, a ki csakhamar ráunt, felváltotta egy más kis hadnagy, még egy harmadik, s Eliznek esse ágába sem jutott visszatérni tűzhelyéhez, férjéhez.

Olykor, ha dolgai rosszul mentek, irt Károlynak. Szemtelenül, vakmerően követelt tőle pénzt: s az pósta fordultával meg is érkezett. Eliz nagyokat kaczagott ezen:

Minő vén bolond! — s folytatta vig életét tovább.

Hanem astán az évek, a kicsapongások nagyot változtattak rajta is. Vénülni kezdett, s a kis hadnagyoknak nem kellett többé.

Valami vágy szállta meg ekkor, hogy hasa térjen. irt a férjének, s Károly válaszába biztosította arról, hogy tárt karokkal fogadja, csak jöjjön.

És a vén ember szinte boldog volt. Végre hát mégis visszajön az asszony.

fényű sugarak barátságos felhomályt hirtettek szét. A nagy ember nem törődött sem a felhomálylyal, sem a meleggel. Fáradtan, lombán dőlt le a bőrpamlagra, s nyöszörögve, kinlódva leste meg a virradatot.

Két szobával távolabb tőle az asszonyka kuporgott ágyában. Ijedten rezzent fel minden neszre, s fogai szinte vaczogtak a rémületől. Hátha a férje jön?

És mikor órák múlva sem jött, akkor megnyugodott. Szendereggni kezdett kissé, s úgy hitte, hogy az egész dolog csak mese, képzelődés, álom. Hogy az ő férje mégis csak a kis hadnagy, a kinek szöke a bajusza, kék a szeme és hetyke a járása.

Pedig a kis hadnagy már akkor rég nem is volt hadnagy. Haszontalan, léha természetű valami könnyelműségre vitte rá, a miért elvesztette a tisztis rangját. Eliz mit sem tudott erről, s még mindig aranyosnak vidámnak, kedvesnek látta a kis hadnagyot! Mennyivel különb is az, mint a — ferje! Ez a mogorva, vén ember, a ki olyan kiállhatatlanul és olyan kétségbeesjtően pontos és derék! . . .

Ez volt a nászéjük. Rideg, barátságatlan, szinte félelmes. És sordak és kietlenek voltak azok az idők is, a mik a szörnyű éjszakát követték.

Mert nem váltak el. Elis továbbra is Cserna Károlyné maradt. Ezt leginkább szülei akarták, a kik a parthiival, mely leányuk számára szép jövőt biztosított,

dalmasan érintett ez bennünket, nem szólunk semmit, hanem a miniszterelnök ur atyai szavai nyomták a kezünkbe a tollat, elérkezettnek tartva az időt, hogy a telepeseket komolyan felhívjuk hasznias kötelességük teljesítésére és értésükre adjuk, mit kívánunk tőlük, mit kíván a magyar nemzet. Ezzel úgy hisszük, hogy úgy nékik, mint a kitűzött czélnek jobban használunk, mint azok, a kik azt gondolják, hogy elég az, ha muszályval telepítünk és banketteket rendezünk a csángóknak. A mellett azonban nem vessik semmibe, hogy a csángó a drága földet potomáron a bolgárnak odaadja és mellette az uszorás és korcsmáros meggazdagodik. Már pedig ez történi nagyrésben Székelykevéen és Sándoregyházában, Hertelendyfalván pedig, a hol nem ismerik a vezető egyének a dédelgetést, hanem a telepítési missziót komolyan vessik, ott a csángók épp úgy, mint az ő lakosság, napról napra gyarapodik.

- y.

HIREK.

Összes előfizetőinknek, olvasóinknak és lapunk barátjainak a közelgő karácsony alkalmából szívünk mélyéből boldog ünnepeket kívánunk.

— Lapunk legközelebbi száma a közbeeső ünnepek folytán kedden délután jelenik meg.

— A királyné születésnapja. Ő Felsége Erzsébet, Magyarország királynője, ma ünnepi születésnapját. Ez alkalomból ma délelőtt 10 órakor a róm. kath. plébánia-templomban ünnepélyes isteni tisztelet folyt le, melyet Schaeffer Antal pápai praelatus celebrált fényes segédlet mellett. Az isteni tiszteleten résztvettek az összes polgári és katonai hatóságok, Rónay Jenő főispán és Serdic alezredes vezetése alatt.

— Isteni tisztelet sorrendje karácsonykor. A karácsonyi szent ünnepek alatt a helybeli róm. kath. plébánia-templomban az isteni tisztelet sorrendje a következő: 24 én, szombaton délután 3 órakor tartatik az ünnep első vacsernyéje. Ejjel 12 órakor az éjféli misét Sók Ignác segédlelkész tartja, ugyszintén reggel 6 órakor a pásztorok miséjét; mert tudvalevőleg ezen napon minden papnak három

szent misét szabad olvasnia. Délelőtt 10 órakor Ambró Mihály Andor segédlelkész német ünnepi szent beszédet tart, mely után az ünnepélyes nagy misét Schaeffer Antal pápai praelatus, apátplébános végzi nagy segédlettel. Délután 3 órakor ünnepélyes vacsernye. 26 án, Szt. István első vértanu ünnepén a szent misék sorrendje ugyanaz, mint más ünnepeken. A nagy-mise előtt 10 órakor Sók Ignác segédlelkész magyar ünnepi szent beszédet tart. Az ünnep harmad napján, Szent János apostol ünnepén, délelőtt 9 órakor nagy mise tartatik. Az egyház ezen napon szokta a bort megáldani.

— A Nagybecskerek-pancsovai vasút. Ma küldte le a kereskedelmi miniszter a nagybecskerek pancsovai vasút építésére vonatkozó engedélyokmány II. függelékét. Miután az építési szerződés már meg van kötve, a mint az idő engedi, hozzáfognak az építéshez s 1894-iki év tavaszán alkalmasint át fog adni ezen vonat a forgalomnak. A pancsovaiaknak aligha hozhatótt volna a Jézuska ennél kellemesebb hirt.

— Vörös-kereszt. A vörös-kereszt egyeslet elnöksége által a megyében szétküldött levelek igen szép eredményvel érkezenek vissza. Legújabbán Solymos Gusztáv úrnő küldte vissza gyűjtőívét, mely 48 tagot mutat fel, kik 6 évre kötelesték magukat.

— Ki fog Kikindán 28-án választani? Ez a kérdés sok fejtörést okozott a kikindaiaknak s az ottani helyi sajtó is élénken foglalkozott e kérdéssel. Az alispáni leirat szerint, melyet Dellimanics dr. h. főjegyző irt alá, az 1893-ra készített jegyzék szerint volnának meghívandók a városi virilisták, míg mások véleménye ismét oda irányult, hogy ez a jegyzék egyrészt nem is jogérvényes, másrészt pedig az 1892. évben még a 92-iki virilisták vannak jogosítva választani. A sokfelől megbeszélte publicisztikai fejtegetések az irányadó körök figyelmét is felkellették s mint most hiteles forrásból értesülünk, az 1893-diki szám csakugyan tollhiba eredménye, a mennyiben az alispáni helyettes fogalmazványa értelmében nem a 93., hanem az 1892-re készített jegyzék szerint lesznek a képviselők a tisztújító kögyűlésre meghívandók.

— Farsang. Vesszük a következő sorokat: Felkérem mindazokat, kik az 1893. év január 10 én rendezendő „Regatta-bál“-ra és az 1893. év január 21-én rendezendő „Pipiske-bál“-ra tévedésből meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, sziveskedjenek hozzám fordulni. Fornszek Béla.

— Honvédek karácsonyfája! Lélekemező ünnepély folyt le tegnap a honvédlaktanyában nagyszámú előkelő vendégkorsoru jelenlétében.

Egy nagy teremben igen csinosan díszített, nagy karácsonyfa fényesen kivilágítva, előtte Ő Felsége arcképe; a terem fegyverekkel díszítve a karácsonyfa mellett két díszőr, két asztalon a nyereleménytárgyak, kirakva tajt pipák, tajt szivarcsipkák, csinos pénztárcsák, dohányszelencsék, több üvegekben szilviorium, csinos kések, mindannyi egy egy nyerelemény. Az ünnepélyt Straubert Isidor százados zj. parancsnok ur nyitotta meg lendületes beszéddel, melyben elmondta, hogy miként a karácsony ünnepét minden családnál megünnepelik, s a családtya és családnya gondoskodik, hogy a család minden egyes tagjának ajándék által örömet szeressenek egymond, mi is itt egy családot képezünk, a családapa a mi igen szeretve tisztelt esredparancsnokunk, Babos Kálmán eszredes ur, a ki mindenkor velünk örvend s leghathatósabb előmondítója a jótékony-ságnak, a családanyát a tisztikar képezi. A mai ajándékok réssben gondosan kezelt takarékoság által a kösítésési pénzből megtakarított fillérekből és réssben a tisztikar adományából származnak.

Esután felkérte Puta Frigyes százados és Szabó Zoltán hadnagy urakat, mint rendezők, hogy az ajándék kiosztást kezdjék meg.

Minden egyes nyereleménytárgy mellett egy-egy számjegy volt, minden honvéd húzott egy számot s a rá eső nyerelemény tárgyat átvette, ennek befejezte után a karácsonyfán felrakott díszítési tárgyak, csukorkák a nős altisztek gyermekeinek lett kiosztva.

Az ünnepély lefolyása után két honvéd előlépett s a zászlóaljparancsnok urnak megköszönték az irántuk tanúsított jó akaratát.

A szép ünnepély mély benyomást tett a jelenvoltakra.

— A kereskedő ifjak Szilvesztere. Em-lítettük, hogy a kereskedő ifjak társasága Szilveszter estjén, a Korona-szálló nagy-

Bizonyára megbánta már bűneit s most ragaszkodó hűséges hitvese lesz urának s szerető édes anyja gyermekének.

Az estén, mikor érkezett, ketten várták a vasutnál: Károly és a fiacská, a ki már kamasszedni kezdett.

A mikor Elis küssült a kupéból, Károly eleje ment s gyengéden ölelte meg. Astán gyermekehes szólt:

— Károly, öleld meg... Anyád!

Elis mosolygott, megcsókolta a fiacskát s karjába kapasszkodott a férjének. Astán megindultak együtt a város felé. Károly boldogan, Elis mosolyogva, mintha valami diadalutról érkeznek.

Utközben valami tisztecske került eléjük.

Eliz férjére nézett s élesen, kegyetlenül kérde:

— Ah!... Hát vannak tisztek a városban?

S mikor látta, hogy a vén ember össze-rezzen, hogy e kérdés szinte átsurta szívet: elégedetten kacagott fel.

Az öreg pedig a gyermekre nézett, a ki ott futkosott előttük vigan, gondtalanul, s szemei könybe borultak.

Felsóbajtott, s összeszoruló szívvel gondolta el, hogy nem lesz az az asszony az övé még most sem. Nem lesz soha! S a jövőre is csak egy vigassa marad, a gyermeke.

A-r.

A jó Orbán.

Írta: Herczeg Ferencz.

A nagy Orbán Miska ott ült a kútnál és fehér homokkal surolta a konyhadessákat. Nem igen törte magát a munkával, néha hét óráig is elpiszmogott egy-egy dézsával a térdei közt.

Ebben a hársban különben senki sem sietett. Eppen most jött egy farka rab, egy hasábfával megrakott taligát tolvá. Két legényre való teher volt, hanem azért négyen is fogták a villát, négyen meg nagy szuszogással neki feküdtek a saráglyának. És mégis úgy haladtak, mint a csigaposta.

Orbán Miska a földre tette a dézsát és figyelmesen elnéste őket Mikor az űr lomhán beteretle őket a szomszédudvarba, még akkor is elbáméskodott a taligán. Ugy ágoskodott ott az udvar sarkában, mintha halálosan unná magát. Odafele a kémény mellett egy macska mosdott, az is nagyon unhatta magát. A nyitott padláslyukak úgy néstek le az udvarra, mintha ásitánának. Kétségbeesett csend, ólomnehéz unalom borult a sárga, négyesszögletes, bosszantóan tiszta feyházi udvarra. Ha az ember végignézet rajta, kedve jött sirni.

Pedig Orbán Miska már tizenöt évet töltött itt, és kimondták rá, hogy egész életét itt fogja tölteni, ebben a négyesszögletes, sárga világban. Sárga és négyesszögletes volt itt minden: az udvar, a falak, az ablakok.

A napok és az éjek oly egyformán következtek egymásra, mint a sakktábla kocskái.

Ha megkérdezték Orbánt, hogy miért van itt, azt mondta: emberhalál miatt. Két ember halála miatt. Ha tovább faggatták, szivesen mondta el azt, a mi a saját, gyakran ismételt elbeszéléseiből megmaradt a fejében. Az esetre magára már alig emlékezett.

Ugy volt a többi is, a ki már tíz évnél tovább ült. Közömbös, távoli eseményekért bűnhődtek, a melyekért már nem vállalhattak felelősséget és nem is éretek lelkiismereti furdalásokat. A legtöbbnek úgy rémlett, mintha ő maga is csak mások elbeszéléséből ismerné ezeket az eseményeket.

Ha a pirosarcu, fiatal feyházi pap reggel elmondta nekik e tékoszó fiu történetét, türelmesen hallgatták, mikor pedig elérkezett a kövér tinéhon, a melyet a megtért bűnös tiszteletére levágtak, összefolyt a szájukban a nyál.

A kapu harangja megszólalt. Orbán Miska azt várta, hogy a vízholdók jöjjenek, hanem egészen más valaki jött.

A királyi ügyész! Tetőtől talpig díszmágyarban volt, kócsagos kalppal a fején, karddal oldalán. A nagy miséről jöhetett, mert ma volt Szent István napja. Délceg, pengő lépésekben ment végig az udvaron, fehérkestyüs kezével jókedvűen odaintett Orbánnak.

termében hangversenyt és felolvasást rendez. Az érdekesnek ígérkező estély programja már meg van állapítva s a következő:

1. Humorisztikus felolvasás: Jurkovic Aladár. 2. Küttl J.: „Sötét erdőben“, cziterán előadja Guttmann Berta k. a. 3. Szavaltat: „A holló“, Poe Edgartól, előadja Klein Etelka k. a. 4. Jellemrajzoló: Takács Ádám ur. 5. Monolog: Feldheim Irma k. a. 6. Egy minét, Padrovszkitól; songorán előadja: Geiger Jenny k. a. 7. Humorisztikus előadás, tartja Schenk Herman ur.

— **Református Isteni tisztelet** tartatik karácsony első napján d. e. 10, és d. u. 3 órakor. Karácsony másodnapján pedig d. e. uri szent vacsora osztással. Karácsony másodnapján d. u. két órakor tartatik ref. isteni tisztelet Torontál Erzsébetlakon a községi iskolába.

— **Takarékpénztár Alibunáron.** Alibunárról írják lapunknak: Az „Alibunári járási takarékpénztár“ a folyó hó 18-án megtartott közgyűlésben megalakult. Az alapszabályok elfogadása után, Horváth Zsigmond tb. főszolgabíró elnöke alatt megválasztották: Dr. Tolveth Rezső j. orvost igazgatónak, Krstics György kereskedőt aligazgatónak, 7 igazgatósági és 3 felügyeleti tagot. A takarékpénztár működését — azonnal bejegyzése után — remélhetőleg jövő hó kezdetével fogja megkezdeni; s úgy a helybeliek mint a vidékiek ez intézet irányában bizalommal viselkednek, mert vezetése köztiszteletben állókra lett bízva. Ezen intézet létesítése csakis Horváth Zsigmond tb. főszolgabíró fáradságos buzgalomának köszönhető.

— **A nagybecskereki kereskedők betegsegélyző pénztára** figyelemzti az érdekelte kereskedőket, hogy a pénztár alakuló közgyűlése 1893. január 1-én vasárnap délután 2 órakor a nagybecskereki kereskedő ifjak helyiségeiben (Korona-zállóda) tartatik meg. Ez alkalommal a betegsegélyző pénztár vezetőségének megválasztása is végbe fog menni Szavazati joggal minden, a kereskedelmi pályához tartozó bir, a ki a betegsegélyző pénztár tagjai sorába belép.

— **A titkok hete.** Soha az egész évben olyan diszkrétnek nem voltak az emberek,

mint ezen a héten; mintha a kíváncsiság sohase lett volna tulajdonsága az embereknek, különösen a nőknek. A legnagyobb flegmával látja mindenki a saját családjánál, mint hozzák viszik a különböző nagyságu, színű és formájú csomagokat, mint lótfut aggodalmas gondossággal majd egyik, majd másik tagja a családnak. Másrészt megzárta ajtók között majd ez, majd amaz a része a családnak tart titkos értekezletet — és mindezzel a másik mit sem törődik. De csak látszólag, az ajkak némák, míg a szemek vágyakozva csüggenek a különböző csomagokon, mintegy keresztül akar-nak hatolni a bérítékokon, skatulyákon stb. És, a gyermekek, a kíváncsi, a titokban ujjongó gyerekek! Ők természetesen találják, hogy apapa és a mama titokban forralnak valamit; diszkrétül megvonulnak a szobájukban és bezárják maguk mögött az ajtót...

Mindenki a maga útján jár és az örökös titkolódásnak csak karácsony estéje vet véget, amikor az örökösöd karácsonyfa ragyogó gyertyácskaja és a ragyogó tekintetek oly kellemessé, boldoggá teszik az otthon. Ma este vége lesz a diszkrét heteknek, lehullanak a borítékok, a skatulyák megnyílnak és a karácsonyfa fényében feltárlanak mindenki előtt a nagy titkok.

— **Szegény gyermekek felruházása** a női zárdában. Csütörtökön délelőtti 10 órakor megható kis ünnep folyt le a zárdaiskolák egyik termében. Itt volt felállítva a szegény iskolás gyermekek karácsonyfája, szép, hasznos karácsonyi ajándékok közt. Schaeffer Antal papai praelatus, apát-plébános, mint az intézet igazgatója, Sóka Ignác és Ambró Mihály Andor intézeti hitoktatók kíséretében elmondott helyen megjelenve, rövid beszéddel megnyitotta az ünnepet, melynek folyamán Stagerschmidt Luiza és Düh Katica intézeti növendékek szavaltak, az énekkar szép karácsonyi dalt énekelt s végül a jelenlevő szegény gyermekek (számszerint 32-en) hálás szívvel vettek át társnőiktől a nekik szánt ajándékokat. A jótékony és hálás, e kettős erény ily kedves alakban mely benyomást tett úgy a növendékekre, mint a jelenvoltakra.

— **Levél a Jézuskához.** Temeváról írják a következő kedves kis történetet. A józsefvarosi zárdaiskolában tegnapi megtartott karácsonyi ünnepély alkalmával a zárdaiskola igazgatója egy szegény kis

leának hozzáintézett levelét olvasta fel, melyben kéri az igazgatót, hogy hasson oda, miszerint a Jézuska az ő számára is hozzon új ruhát, kötöt, egy pár cipőt és bábut. A levelet író szegény leányka kilit az igazgatót meg tudakolta és a tegnapi megtartott karácsony-ünnepélyen a Jézuska egy levél kíséretében teljesítette a leányka kívánságát, a mennyiben tegnap megkapta az új ruhát, kötöt, cipőt és egy bábut. Jézuskának hozzá intézett levelét pedig a leányka felolvasta a jelenlevő közönség előtt. A levélben a többek között az áll, hogy miután szófogadó, engedelmes és a tanulásban szorgalmas volt, a Jézuska nem feledkezett meg róla. A jövőben is legyen mindig szorgalmas, engedelmes jó kis leány és a Jézuska biztosítja, hogy minden karácsonykor nem fog róla megfeledkezni. A szegény leánykának ezután átadták a Jézuska által hozott ajándékokat, melyeket a legnagyobb örömmel vett át és örömtű a jelenlevő közönségnek és a zárdaiskola igazgatójának illedelmesen köszönetet mondott.

— **Megbízható gyógykezelés.** Zavart emésztéssel ellátott egyének, kik étvágyhiányban, gyomorgörcsökben és rendetlen székelésben szenvednek, a „Moll-féle seiditz por“ használata által rövid idő múlva visszanyerik egészségüket. Egy doboz ára 1 frt. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udv. szállító által Bécs, I. Tuchlauben 9. Vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll-féle készítmény kéréndő az ő gyári jelvényével és aláírásával. 5

Tragédia.

Első felvonás.

(Szinhely a pályaudvar, reggel nyolcz óra.)
Egy fiatal, csinos leány járkal a Perronnon föl s alá, folyton a pályaudvar ajtaja felé néz, látszik, hogy epedve vár valakit.

A vonat, hófúvás miatt késik s csak kilencz órakor érkezik meg az állomásra. A fiatal (leány) hölgy fölszáll egy II-od osztályu vasuti kocsiába; szeméi könyekkel telnek meg, kihuzza zsebkendőjét és elutazik, láthatóan kétségbeesve.

Második felvonás.

(Hálószoba, lebecsátott függönyök; reggeli fél 8 óra.)
A keltő-óra csöng. Egy fiatal ember megfordul ágyában, álmosan:

— Miska segíts!
És Miska segített is. Torkon fogta az egyiket, a másik elinult.

— Fogom! kiáltotta Miska, te csak üsd! Jancsi dühösen esett ellenségének. Mikor Miska megelégette a verést, és eleresztette a Biró fiát, az hang nélkül a földre puffant. Orbán Miska megvakarta a füle tövét, aztán lehajolt a legény után. Próbálta talpra állítani, rasogatta, de a legény feje jobbra-balra bukott, teste petyhüdt volt, akár egy vizes rongy.

— Meghalt! sutogta Jancsi rémülten. Megfojtottad!

Miska megint megvakarta a füle tövét.
— Baj, baj! Nem szabad nekem emberhez nyulnom!

— Fússunk! indítványozta Jancsi.
Orbán Miska a fejét rázta.

Hiába futnék, rám ismernének az egész országban. Futóbetyár meg nem tudnék lenni, becsületes embernek születtem.

Azzal busan visszabaktatott a csapszékbe. Illedelmesen bekopogtatott az urak szobájába és azt mondta a zsandárnak:

— Strázsamester uram, baj van: megfojtottam a Biró Mátyás kisebbik fiát.

A nagy Orbán Miska megint ott ült a sárga udvaron és halálos unalmában sűrölte a dössákat. A fegyház udvara még mindig oly négyzetes, sárga és kétségbeesésben tiszta volt, hogy az ember sirni szeretett volna, ha végignézett rajta. Reggelonkint pedig megint hallgatnia kellett a megtört fiúról, a kinek a kedvéért az apja nem szálta levágnatni a legkövérebb tinót.

— Adj Isten, Orbán fiam! Jó ujságot hozok!

Később felvittek Orbánt, meg néhány rabtársát az iskolai terembe. Az igazgató is ott volt, a pap is. Az ügyész kihirdette a raboknak, hogy példás megviselésükért föltételes szabadságot kapnak.

Elmehetnek a hazájukba, a hol rendőrségi felügyelet alatt fognak élni. A ki tisztességesen viseli magát, az haláláig künn marad, a ki rossz fát tesz a tűzre, azt tüstént visszahozzák.

Orbán már évek óta másra se gondolt, mint erre a föltételes szabadságra. Most mégis úgy érte a hír, mintha taglóval ütöték volna fejbe.

Térdre bukott. Beszélni akart, de osuklás fogta el. Csuklott, egyre csuklott, aztán elkapta az ügyész kezét és csókolni kezdte. Az ügyész vedekezni akart, a fegyőrök is rángatták, de a bivalyerejű ember lefogta és sorra csókolta a gyűrűs ujjakat. A fényesre kefélt csizmát is meg akarta csókolni.

Alkonyodott, mikor Orbán a falujába ért.

A zsidónál még világosság volt, benézett hát oda. Vagy tíz darócios ember ült az ivó hosszú asztala körül, köztük Orbán Jancsi is, Miska testvéröccse.

Jancsi elsikoltotta magát és úgy ugrott a nyakába. A többiek is megismerték és kezét fogták vele. Nagy tekintélye volt Orbán Miskának mindig a falu férfinepe előtt, az a tizenöt év, a mit a fogházban töltött, csak növelte a tekintélyét. Ha ki is oltotta két embernek az életét, tudták róla, hogy be-

csületes ember. Más ember se hagy a fején farkósbottal kalapálni és Orbán Miskának csak ez volt a baja, hogy nehezebb keze volt más embernek.

Az ispan is kijött az urak szobájából, a zsandár strázsamester is. A strázsamester elkérte Miska passzusát, aztán megveregette a vállát és biztatta, hogy viselje magát tisztességesen, akkor jól lesz minden. Ha valaki bántaná a viselt dolga miatt, csak jöjjön öhozzá.

Az ispan pedig tüstént meg akarta fogadni Orbánt éjjeli bakternek a Kéri pusztára. Ilyen ember kellene oda, az majd kordában tartaná az oláh pernahajdeket.

Kilencz óra felé az Orbán testvérek ott hagyták a kocsmát. Jancsi biztatta a bátyját, hogy jöjjön hozzá éjjelre. Miska azonban azt mondta, hogy lemegy a szé rüskertek alá aludni. Eleget hált ő szobában meg ágyban. A templom előtt elváltak, Miska jókedvűen nekiindult a cigány sornak.

Egyeserre megállt és fülelni kezdett.

— Miska! Miska segíts!
A nevet kiáltották. Az öccse szólította. Megfordult és dobogó léptekkel futott a felvég felé. Az öccse még egyre kiabált utána. Ott találta a Biró Mátyás háza előtt, a holdvilágban két emberrel dula-kodva.

A Biró-fiuk voltak, a kik földre teperték Jancsát.

— Megállj, gazember! Lány után járni? Nesze!

A két bikacsek csak úgy suhogott a Jancsi fejen.

„Ah, minő borzasztó, — alig két óra óta vagyok ágyban — most fölkeljek — átkozott estély! — Lehetetlen! Renée várni fog, — nem tehetek róla! — Előbb ki kell aludnom magamat, — majd csak találom valami mentséget.“

Ismét megfordul és horkolni kezd — legközelebbi ébredés délelőtti 11-kor.

Harmadik felvonás.

Levél.

„Kedves angyali Reném!
Vigasztalhatatlan vagyok, meg fogsz bocsátani? Tegnap este éjfél utánig dolgoztam a hivatalban, és ma reggel későn ébredtem fel. Daczára, hogy sietve felöltözködtem és a lehető legnagyobb gyorsasággal kihajtottam a pályaudvarra, mégis csak 10 percczel nyolcz óra után érkeztem ki, s a vonat, mely téged, drága angyalom elvitt, éppen akkor hagyta el a pályaudvart.

Bocsáss meg és válaszolj postafordultával.
Örökké tied

Arthur.“

Negyedik felvonás.

Levél.

„A vonat, melyen tegnap elutaztam, több mint egy órával később, s csak 9 óra 10 perczkor indult el. Ide csatolva küldöm a jeggyűrűt, melyet, azt hiszem, joggal jeleztem a borítékon mint mustra — érték nélkül

Renée.“
A másolat hitelűl:
F. A.

Táviratok.

Ujévi üdvözlét a királynál.

Budapest, decz. 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik, hogy ő Felségeik részére az ujévi üdvözléteket szombaton 31-én és vasárnap január elsején vessik át. A király részére Hohenlohe herceg főudvarmester az Augarten terem épületében, a királyné részére Gress grófnő főudvarmester a Hofburgban.

Főrendiházi kinevezések.

Budapest, december 24. (A „Torontál“ ered. távirata.) Legközelebb öt új főrendiházi tag fog kinevezettni. Köztük van Gajzágó nyug. főszámszéki elnök és Tóth Elek volt királyi táblai bíró.

Párbaj a választások miatt.

Budapest, decz. 24. (A „Torontál“ ered. távirata.) A lipótvárosi választás alkalmával lefolyt botrányból kifolyólag ma kardpárbaj volt Nagy Sándor orsz. képviselő és Fényes Miklós között. Fényes a fején súlyosan megsebesült.

Tüntető klérus.

Budapest, december 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A soproni klérus a hó 28-án tiltakozó értekezletet hívott össze a februári rendelet, az 1868 iki törvény és a polgári házasság ellen.

Ismét párbaj.

Budapest, december 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A Lázár Jenő gr.—Berzenczey-féle párbajban az első összecsapás után a kardok kicsorbultak, a második heves összecsapást kicsért kardokkal tették és Berzenczey fején súlyos vágást kapott, mely a csontig hatolt. Őka a párbajnak társadalmi

konfliktusok. Segédek voltak Lázár részéről: Atzél Béla, Elek Gusztáv ezredes; Berzenczey részéről: Ugron Gábor és Komjáthy Béla.

Lázadás.

Budapest, december 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint San-Franciscoból jelentik, a „Constantine“ hajó legénysége fellázadt. A matrózok megölték a kapitányt, a hajót pedig kifosztották.

A bolgár alkotmányrevízió.

Budapest, december 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Szófiából jelentik, hogy az exarchatus távirati uton felkérte a kormányt, hogy az alkotmánymódosítással várjon, míg a zsinat a kérdés felett határoz. A kormány azt felelte, hogy ez nem tartozik a zsinat hatáskörébe.

Kolera Hamburgban.

Budapest, december 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Hamburgban ma két koleraesetet konstataáltak. Egyik halállal végződött.

Panama botrány.

Budapest, december 24. (A „Torontál“ ered. táv.) Párisból jelentik: A kamarában tegnap Millevaye képviselő interpellálta a kormányt a felelősség mérvéről. Az ülés rendkívül viharos volt. Millevaye naivnak mondá Floquet nyilatkozatát, majd egyrészlől zajos tapsok, másrészlől gúnyos kacajok közt kérdé: mit szándékozik a kormány tenni, hogy a szegény munkások összekuporgatott filléreiket, melyeket a vállalatba fektettek, visszakapják-e?

Floquet izgatottan lép a szószekekre. Nem várta volna, hogy negyven évi becsületes multja után becsületes támadást intézzenek ellene. Nem vár elleneitől sem irgalmat, sem kegyelmet, s mindig küzdött és küzd ellenük, csak szemtől-szembe álljanak. (Taps.)

Bernis gr. arra roppant zaj közt konstatálja, hogy a kormány részt vesz a zsákmányban a szegények rablásában. Mind nagyobb zaj közt támadja Rouviert és Freycinetet.

Rouvier visszautasítja a támadásokat, s gaz rágalomnak nevezi a róla mondottakat.

Végül Ribot, kormányelnök beszélt nyugodtan.

Ezután a napirendre tértek.

Budapest, december 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Párisból sürgönyzik, hogy a Panamapiszok Freycinetet is elborította, mert mindenről tudott, de hallgatott, maga nem vett föl pénzt, de minden előbbi kormányának bűntársa volt. Párisban leirhatatlan hangulat van. Minden pillanában új meg új leleplezést vagy egy megváltó politikai eseményt várnak.

Budapest, december 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Párisból jelentik: Andrieux állítása szerint

Floquet 250.000 frankot kapott politikai célokra, Reinach összesen 750.000 frankot. Ujabb elfogatásokat várnak.

Az orosz-francia szövetség.

Budapest, decz. 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Az orosz czár benfentes tagjai kijelenték, hogy az orosz-francia szövetség csakugyan létezik, de csak béke-szövetség. Csak akkor lép életbe, ha Németország támadja Franciaországot. Ha a francziák támadnák a németeket, Oroszország nem mozdul. Ugyane lapok kijelentik, hogy a czár a béke fanatikus híve.

Törvényszéki csarnok.

Eremits Pál bűnügye.

— Negyedik nap. —

A végtárgyalás negyedik napján a körül forgott mindenekelőtt a kérdés, hogy Eremits Pál vádlott az általa beadott igényperben felbízattat-e a tanukat részrehajló vallomástételre.

Első tanu volt Sibul Mladen, a ki azt vallja, hogy igen, ki volt tanítva Eremits és Sibul Próka által teendő vallomására, azonban egy sem tett ellenkező vallomást, mert a kitanítás a valósággal és az ő tudomásával megegyezett. Azon kérdésre, hogy mire tanították ki, azt felelte, hogy arra, a mit úgy is tudott, hogy tehát tulajdonkép nem is tanították ki.

Jakomits Aca, Baics Lána, Tyurtyin Szvetozár és Eisler Márton valják, hogy kitanítva nem voltak.

Csekerdzsin Jezda és Pékó István 40 hold földet vettek meg Sibultól, melyet Sibul Eremitsnek szintén eladott. Erre nézve mind a ketten vallják, hogy a 40 hold földet ők tulajdonkép csak szinleg vették meg Sibultól, mert Sibulnak jótállói voltak 15,000 frtra az adai takarékpénztárnál és 40 hold földet tulajdonkép birtokba sem vettek. Csak kezességükért biztosítékul tartották és úgy egyeztek meg, hogy ha Sibul kifizeti a tartozását, melyért ők kezeskedtek, a földet visszaadják neki, ha nem, a földet megtartják. Eremits nem tudhatott ezen ügyletről semmit.

Eremits Pál azzal vádoltatik, hogy tudva, miszerint Sibul földjeit több részletben Mihalovics Eusztach, Csekerdzsin Jerda és Pékó megvették, ő ezen földeket újra megvette Sibultól, a tulajdonjogot nevére kezeleztette, önkéntes árverést kért és a vételi bizonylat alapján a földek birtokába magát bevezettette.

Ezzel szemben előadja Eremits, hogy ő teljes jóhiszeműleg járt el, mert ezek überlandi földek lévén, telekkönyvezve nem voltak, csak egy községi jegyzékbe bevezetve s ott a Csekerdzsin és Pékó tulajdonosoknak bevezetve nem voltak. A Mihalovics által vett földrész pedig nem az volt, melyet ő Sibultól megvett, mert Sibul neki más darab földet mutatott ki a vétel alkalmával.

Ezek után több okirat olvastatott fel és a tárgyalás d. u 2 órakor véget ért.

Az ő diadala.

(Egy kora-vén ember panasza.)

Irta: Mural Károly.

Keserűség fog el, ha eszembe jut, hogy elveszett a sománcz, a hamvaság, a mely éppen oly finoman vonta be az én lelkemet is egykor, a mint bevonva látom most vele az érintetlen szilvát, a mely az ágról csüng alá. Nyomasztó érzés ül uralmat fölöttem, ha lelkem üdesége, ruganyossága sir vissza a hátrahagyott mulból; ha álmomban látom az üde gyönyörű arcját és az ébredés sivár jelent mutat. Lemondás vessz körül, ha arról a tényről gondolkozom, hogy szeretni, hinni és reményleni úgy mint egykor,

már nem tudok. Hogy olyan vagyok, mint a kopár hegyoldal, a melyen se fű, se virág nem talál tanyát, a melyről a nap heve kiégetett minden életet. Hogy most a csóknak más is van, hogy az öle és nem olyan meleg, hogy a gondolatban, a szóban, a szerelemben több a tettetés, a hazugság, mint a semmivel sem törődő hév, őszinteség és becsületesség. Hogy egy nagyot, igen nagyot fordult velem a világ.

A keserűséget, a nyomasztó érzést azonban el akarom űzni és vigasztalást keresek a változásban. Áltatom magam a számitással, a mely nem engedi meg a könnyelműséget, áltatom magamat az élettapasztalattal, ely kizárja a könnyű esalódásokat és áltatom magamat fáradsággal, a mely nem hevit eredménytelen küzdelemre.

Áltatom magamat napról napra, de sikertelenül. Határozottan mondom: jobb így, mert a fájdalomtól kevesebb jut. A mult azonban, az emlék, mely be sokszor visszasír, azt válaszolja rá: jobb volt az úgy, mert több volt benned az ember. Szemednek volt könnye, lelkednek hite, ruganyos sága és bisalma, igaz szerelme szívednek. Érzékeny voltál az öröm és bánat iránt. Ember voltál és voltak ábrándjaid.

Áltatom magam napról napra, de hiába minden. Érzem a veszteséget, és tudom, hogy többet ér a küzdelem, mint a fáradság semmittevés.

Nem tudom elkerülni a mult emlékeit s a kedves űde arczok közül hol ez, hol az jelen meg előttem; frissen mint a harmatos reggel, szerelemmel az ajk mosolyában, a szem fényében és bisalommal a sutogó szóban.

Az éjjel megint felőle álmodtam és tudom, hogy a mint velem van most, velem marad a késő alkonyig és még a csillagok ragyogásából az ő derűje mosolyog felém.

Ott láttam állani az emelvényen a nagy teren háttérben. Eppen oly kicsinynek, éppen oly finomnak és frissen, a milyen akkor volt; és éppen oly szerelmesnek éreztem magam, mint akkor.

Ott állt az emelvényen és nagy közönség előtt tett vizsgát az énekből. A tanár a zongora mellett ült és mielőtt az ujjával a billentyűket érintette volna, büszkén, majdnem kihívólag nézett a közönségre. Hogy ő most remekel vele. Talán senki sem értette meg e tekintetet, talán azt hitték, hogy azzal a tekintettel keres vagy vár valakit. De én megértettem és bántott a féltékenység, hogy miért dicsekszik ő vele, ha némán, ha csak tekintettel is; mikor ő az enyém, egyedül, kizárólagosan csak az enyém.

Ott láttam állani az emelvényen, fehér ruhában, félig lehuny szemekkel, megilletődve, talán félve, habozva is. Öreg és nem öreg asszonyosságok szemei meredtek rá, valamint a fiatal urakéi, de talán mindannyi közönyösen, legfőbb egy kis kíváncsisággal, hogy vajjon mit is tud az a béka.

A hosszú ujjak megérintették a billentyűket és ő énekelni kezdett. Biztonsággal, bámulatos iskolázottsággal, de félig még gyerekhanggal, a melynek azonban csengése tiszta, fülbemászó volt. Sem beszéd, sem suttogás nem volt hallható. Semmi más, mint az ő édes hangja, az ő trillája és a zongora kísérete.

Most, a mint irom ezt, látom magam állani a terem egyik hátsó szögletében, félig nyílt ajakkal, csillogó szemekkel, oly arczczal, mely föltétlen elismerést, rajongást fejez ki; ott látom magamat állani izgatottan, megindulva és érzem szívem dobogását, a mely mindegyre fokozódik és nem akar véget érni soha. Ott látom magam állani, senki által nem ismertette, senki által figyelembe nem véetve, de tulboldogan, dicsőségben uszva, a legteljesebb elragadtatással. Az ő diadala az enyém, a neki szóló tapsok az enyéme, a rávetett csodálkozó, elismerő tekintetek az enyéme: mert ő osztatlanul az én kedvesem. Ott látom magam állani a sarokban kigyult

arczczal, merően nézve őt, a kinek a tekintete csak az én számomra való volt, a ki csak nekem szerez diadalt.

Most e perczben, teljesen érzem azt, a mit akkor éreztem; de sohasem fogom érezni a jövőjében; mert szívem csak az emlékekben nyílik meg, csak a multból verődik rá napsugár.

Szerettem volna keresztültörni az örülden tapsoló közönségen, odarohanni hozzá és átölelni, megcsókolni. Kikiabálni az egész világnak, hogy ő az én kedvesem, az a hang az enyém, az a frissesség az enyém és senki másé. Hogy ő fiatal szíve egész mélységével szeret engem.

És ha nem törtem is keresztül a szék sorokon: mégis én voltam ott a legboldogabb ember. Az a tudat, hogy mi szeretjük egymást, hogy e viszonyról senki sem tud semmit, hogy azelőtt pár órával én megcsókoltam azt az énekes száját és hogy egyáltalában mindig csak én fogom pirosra csókolni a száját, egyenesen menyországba ragadt. Az a tudat, hogy a hozzám hasonló gyerekek közül száznak szívében támasztott szerelmet, hogy száz más gyerek rajongja frissességét és hogy e száz közül egy sem fog meghallgatásra találni: emelte boldogságomat. Hiúságom, szerelmem, büszkeségem nyert abban a félóraban kielégítést és úgy voltam eltelve, mint egy pákosztos gyerek valami gazdag lakoma után.

Az ő diadala egyébként az én diadalom volt; mert ha az emberek felém fordultak volna, nekem tapsoltak volna, engem rajongtak volna és senki más rajtam kívül figyelembe sem vettek volna: ez sem lett volna nekem nagyobb diadal, mint volt az ő diadala.

Az összes érzések szárnyra keltek és ujjongtak bennem, úgy bánva szívemmel, mint könnyű pehelyyel bánik a szél. Örömem, elragadtatásom igazi, valódi volt és merő érzés voltam, hűjával az okoskodásnak, a helyzet mérlegelésének s a jövőt illető aggodalmaknak. Olyan voltam, mint a ki meszeresen nyeri az arany halmazokat és hevében, szenvedélyében csak a jelennek él. A vizsga után együtt mentünk haza s a mint mellette haladtam az utcán, csodálkoztam, hogy az emberek nem állanak meg és nem követik őt, nem éjenzik őt, mint valami csodás királynőt; s nem irigyelnek engem. És végtelen bosszúság fogott el másnap, a mikor láttam, hogy a apok nem irtak róla hasábot, sőt egy sort sem és még jobban bosszankodtam akkor, mikor az ő énekeről, az ő vizsgájáról szóló, több ivre terjedő tudósítást nem adták ki, figyelemre sem méltatták. A lapok ez eljárását mély megvetéssel fogadtam és azt hittem a hírlapírókról, hogy érzéketlenek, irigyek és tudatlanok.

..... A mint most ezek az apróságok, a melyek bizonynyal nem érdekelnek senkit, végig vonulnak előttem és érzem az emlékeken az örömet, az elragadtatást és a bosszúságot: az én koravénységem jut az eszembe, az, hogy a zománcz eltűnt a lelkemről, hogy szívem hamvaságát lefutották a mult évek, s hogy most semmi sem vagyok.

És a mint élénk tudatával a multnak, a gyerek ruganyosságának: kellő nyugodtsággal mérlegetem a helyzetet, hát nagy, igen nagy keserűség fog el.

Tudom jól, hogy bármily nagy boldogság, vagy dicsőség sem volna képes hevessé, érzékenynyé tenni; és semmi nincs olyan a földön, a mely teljesen megkapni, a mely lelkesíteni tudna.

És tudom jól, hogy határtalan örömmel fogadnám azt a csudálatos változást, a mely érzékenynyé tenna a kisebb öröme és fájdalmak iránt, a mely újból megtanítana hevesen szeretni, hiunak lenni és lelkesedni az eszményi dolgok iránt.

A mely újból emberré tenna, minden jó és rossz tulajdonsággal együtt.

Am a szilva zománcza olyan, hogy ha egyszer letöröltetett: nem támad többé. A ki lelke frissességét, szíve érzékenységét eljátszotta az évekkal: az már hiába sirja vissza azt.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1892 október 1-től.

Menetrend a Nagykikinda—nbecskerei vasútvonalon

Nagy-Kikinda—Nagy-Becskekerek.		3512	3514	3502
		v. v. v. v.	v. v. v. v.	v. v. v. v.
		I.II.III. osztály		
Budapest ind.		6.30	8.25	2.35
Temesvár		9.50	11.20	4.00
Nagy-Kikinda		3.05	4.05	7.20
Karlova		4.09	4.48	8.04
Beodra		4.28	4.57	8.19
Török-Becse—Aracs		5.36	5.36	9.02
Kumán		6.05	5.58	9.22
Melencze		6.40	6.15	9.42
Ellemér		7.09	6.34	10.01
Nagy-Becskekerek		7.33	6.51	10.14
Versecz	érk.	11.59	—	—

Nagy-Becskekerek—Nagy-Kikinda.		3501	3511	3513
		v. v. v. v. v. v.	v. v. v. v. v. v.	v. v. v. v. v. v.
		I.II.III. osztály		
Nagy-Becskekerek	ind.	5.59	12.09	7.29
Ellemér		6.08	12.21	7.44
Melencze		6.30	12.51	8.06
Kumán		6.46	1.11	8.37
Török-Becse—Aracs		7.11	1.49	9.18
Beodra		7.45	2.24	10.04
Karlova		7.56	2.42	10.22
Nagy-Kikinda	érk.	8.36	3.30	11.15
Temesvár		—	5.26	4.24
Budapest		1.20	—	7.10

Menetrend a Torontáli helyi érdekű vasutak vonalain

Versecz—Nagy-Becskekerek.		3647*	3601	3611
		v. v. v. v. v. v.	v. v. v. v. v. v.	v. v. v. v. v. v.
		I.II.III. o.		
Versecz	Temesvár ind.	—	—	12.40
Versecz-Rét		5.50	2.20	—
*Temes-Paulis		5.57	2.26	—
Bethlen-Tanya		6.03	2.32	—
*Szivattyutelep		6.11	2.42	—
*Loudon-Tanya		6.22	2.56	—
Nagy-Margita		6.29	3.04	—
Zichyfalva		6.37	3.13	—
Györgyháza		6.49	3.25	—
Szécsénfalva		7.01	3.40	—
*Ó-Lécz		7.16	3.51	—
Kanak		7.24	4.07	—
Béka		7.33	4.19	—
Szécsány	érk.	7.49	4.35	—
	Párdány l. alul.	8.00	4.52	—
Szécsány	ind.	4.01	3.10	5.07
Szárcsa		4.27	3.24	5.24
*Lajosmájer		4.41	3.37	5.37
*Pusztá-Kenderes		4.59	3.43	5.46
Lázárföld		5.01	3.51	5.57
Nagy-Becskekerek-Bégapart		5.32	4.15	6.31
Nagy-Becskekerek		—	—	6.35
Nagy-Kikinda		8.36	—	11.15
Budapest		1.20	—	7.10
Temesvár	érk.	—	—	4.21

Nagy-Becskekerek—Versecz.		3602	3612
		v. v. v. v. v.	v. v. v. v. v.
		I., 2., 3. o.	
Budapest	ind.	6.30	—
Temesvár		9.20	—
Nagy-Becskekerek		8.15	—
Nagy-Becskekerek-Bégapart		8.22	4.10
Lázárföld		8.50	4.43
*Pusztá-Kenderes		8.56	4.51
*Lajosmájer		9.2	4.59
Szárcsa		9.16	5.25
Szécsány	érk.	9.29	5.38
Szécsány	ind.	9.44	5.53
Béka		9.57	6.08
Kanak		10.14	6.21
*Ó-Lécz		10.23	6.40
Szécsénfalva—Ráros—Istvánvölgy		10.32	6.57
Györgyháza		10.42	7.11
Zichyfalva		10.54	7.26
Nagy-Margita		11.09	7.53
*Loudon-Tanya		11.18	8.04
*Szivattyutelep		11.26	8.13
Bethlen-Tanya		11.39	8.27
*Temes-Paulis		11.47	8.37
Versecz-Rét		11.55	8.46
Versecz	érk.	11.59	8.56
Temesvár		3.16	—

Szécsány—Párdány.		3702	3712
		v. v. v. v. v.	v. v. v. v. v.
		II. III. o.	
Szécsány	ind.	9.34	5.46
Módos		9.56	6.15
*Fény		10.07	6.27
Párdány	érk.	10.18	6.39

Párdány—Szécsány.		3713	3711
		v. v. v. v. v.	v. v. v. v. v.
		II. III. o.	
Párdány	ind.	7.00	3.56
*Fény		7.13	4.08
Módos		7.27	4.18
Szécsány	érk.	7.50	4.41

Az éjjeli órák — esti 6 órától fogva reggeli 5 óráig — a perczek számjegyeinek aláhúzása által (6.00—5.30) vannak megjelölve.

A *-gal jelzett állomásokon a vonat csak feltétlenül fel- vagy leszállás végett áll meg.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.
Főmunkatárs: Jurkovic Aladár.

H i r d e t é s e k.

Pályázat.

Torontálpetrovorszellő község által jövő 1893. évi január hó 1-től megnyitandó kisdédóvó-intézetnél rendszerezett óvónői állásra 300 forint készpénz, természetbeni lakás, 2 öl tűzifa és 400 ölnyi külkert élvezetéből álló fizetéssel, pályázat nyitattik. Képesített óvónők okmányokkal felszerelt kérvényüket f. évi december hó 31-ig aláírott községi elöljáróság hoz küldjék be. A pályázótól okvetlenül megköveteltetik, hogy a magyar nyelven kívül még a román nyelvet is bírják.

Torontálpetrovorszellő, 1892. évi december hó 19 én.

Knoll, Zsiván,
jegyző. (652—3.1) bíró.

Máriaczei Gyomor-cseppek

nagyszerűen hatnak gyomor bajoknál, nélkülözhetetlen és ártalmatlan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, felfújtság, savanyu felbőgés, hasmenés, gyomorégés, felesleges nyálkaválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs, szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejfájásnál, a menynyiban ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, giliszták, májbajok és hámorhoidáknál. Emleltet bajoknál a **Máriaczei gyomor-cseppek** évek óta kitérőknek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr. — Magyarországi foraktár:

Török József gyógyszer-tára
Budapest. Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessenek megtekinteni!! Csak oly cseppeket tessenek elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brady) és ezen szavakkal: „Valódiságát bizonyítom”.
A Máriaczei gyomor-cseppek valódi kaphatók.

Nagy-Becskerek: Kollner J. és Moczkovcsák D. gyógyszer.; Szécsény: Kleszky János gyógyszer.; Zichyfalu: Mayering K. gyógyszer.; Perlasz: Laffleur Lajos gyógyszer. (565—43.1)

6590. ttkvi szám 1892.

(646—1.1)

Árverési hirdetményi kivonat.

A törökbecsei kir. jbiróság ttkvi ható-ága közhírré teszi, hogy Thurn Róbert törökbecsei lakos végrehajtatonak. Périty Gyura aracs lakos végrehajtást szenvedő elleni 220 frt tőke s jár. iránti végrehajtási ügyében a területén lévő Aracs község határában fekvő 390 számú tjkvben A. I. a. foglalt 417. hr. sz. és 359. öi. sz. beltelkes ház egészben vagyis az 1881. évi 60. tetz. 156. §-a alapján végrehajtáson kívül álló Périty Mákra férj. Ponszki Vászáné és Kovacsév Zsiván jutaléka is 441 frt kikiáltási árban, továbbá ugyanezen tjkvben A. II. a. foglalt 1913. hr. sz. Pészak dülöben lévő 3 hold 320 öl. 3012. hr. sz. Rutova Unka dülöben lévő 3 hold 68⁶/₁₀ öl és 5422. hr. sz. Simugy dülöben lévő 3 hold 320 ölnyi ingatlanokból Périty Gyura ¹/₆-od résznyi jutaléka 269 frt kikiáltási árban, valamint ugyanezen tjkvben A. III. a. foglalt 3430. hr. sz. Rutava Unka dülöben lévő 1 hold 533¹/₃ öl, 3567. hr. sz. Devesitye dülöben lévő 1 hold 960 öl, 4551-c. hr. sz. Livade dülöben lévő 1 hold és 4906. hr. sz. Simugy dülöben lévő 2 holdnyi tartalékföldből Périty Gyurát illető ¹/₆-od rész a kir. csár javára feljegyzett tulajdoni igény érintetlenül hagyásával 171 frt kikiáltási árban 1893. évi február hó 21-ik napján d. u. 3 órakor a kir. jbiróság ttkvi helyiségében árverés alá fognak bocsátatni és a kikiáltási áron alól is el fognak adatni.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben vagy óvadékképesnek nyilvánított értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy neki a bíróságnál történt előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt a kir. járásbiróság ttkvi irattárában és Aracs község elöljáróságánál megtekinthetők.

Kelt Törökbecsén, a kir. járásbiróság ttkvi hatóságánál, 1892. évi október hó 30 án.

Jakabffy, kir. jbiró.

Hirdetmény.

Az „Első Módosi hengergőzmalom részvénytársaság”
1893. évi január hó 8-án d. e. 11 órakor

Módoson, a módosi takarékpénztárnak helyiségeiben

rendkívüli közgyűlést

fog megtartatni, melyre a t. cz. részvényesek személyesen, vagy alapsz. 19. § a értelmében törvényes képviselői, vagy meghatalmazott részvényesek által megjelenni tisztelettel meghivatnak, azzal, miszerint a fenti §. értelmében az ideiglenes igazolványok a közgyűlés egybejövetelével előtt egy nappal előbb az intézetnél leteendőek lesznek.

Napirend:

1. Elnök, jegyző és jegyzőkönyv-ívelesítők megválasztása.
2. Az igazgatóság jelentése a malom jelenlegi állapotáról.
3. A számadások előterjesztése.
4. Az alapszabályok 4. § a értelmében az alaptőke emelése új részvények kibocsátása által.
5. A malom berendezésének bővítése.
6. Egyéb indítványok.

Módos, 1892. évi december hó 22-én.

(653—1.1)

Az igazgatóság.

H i r d e t é s e k

felvételnek

e lap kiadóhivatalában

Uri-utca 276-4. sz. alatt.

COGNAC
De Laage Fils & Comp.
 A leghirnevesebb cognac-czégek egyike COGNACBAN,
 alapított 1806-ik évben,
 kitüntetett valamennyi világiállításon az első érmekekkel a leg-
 kitünőbb elismert borvidékek tulajdonosa Charentében.
COGNAC FINE és GRAND DE CHAMPAGNE
 tartalékban levő fajok 1814., 1830. és 1842-ik évről.
 Kapható Ausztria-Magyarország minden elsőrangú fűszer- és cse-
 mege kereskedésében, valamint kávéház és vendéglőkben.
 Egyedüli főraktár Nagybecskerek és vidéke részére:
Zimmerer Antal fűszerkereskedő Nagybecskereken,
 Hunyady-utca, 515. sz. (541-3.3)

Lakodalnak, névnapok
 s disznótorokhoz
 ajánlom kitünő
uj- és ó-boraimat
Dalmat veres és schillerbor
 1 hecto 20 frttól 28 frtig.
Negotini veresbor
 1 hecto 30 frt.
Magyarádi fehérbor
 1 hecto 26 frttól 32 frtig.
 Hordók kölesön adatnak.
Kovács Sándor
 gyógyszerész,
 Nagybecskereken. (593-3)

Rothmiller Tivadar.

Női divatárunk.

Két elsőrangú bécsi női divatárú cég bizalmából azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy ezeknek áruiból helyben dus választéku bizományi raktárt tarthatok, a mi által a t. cz. közönség legfokozottabb igényeit is kielégíthetem.

Hogy a t. hölgyközönség ezen áruk kitünő és izléses kiállításáról, valamint azok szoliditását magának meggyőződést szerezhessen, azok megtekintését b. figyelmébe ajánlom.

Különös figyelembe ajánlom **Parisi divatdarabok** (bécsi vámjelzéssel ellátva) és pedig **őszi téli kabátok, esőköpenyek, dolmányok, felöltők** stb. stb.
 Végül ajánlom dusan felszerelt

uri- és gyermek-ruharaktáromat

valamint divatszövegetimet mérték szerinti megrendelések számára.
 Izléses kivitel és legolcsóbb árak

Kiváló tisztelettel

ROTHMILLER TIVADAR,

női divatcikkek bizományi raktára, uri- és gyermek ruharaktár
 Nagybecskerek.

(429-24.21)

Rothmiller Tivadar.

Diszoklevél 1891. Arany érem
 Zágráb. Temesvár.

Kwizda
Restitutions
 fluid-ja.
 (Üditő-nedv.)
 Mosóvíz lovak számára. 1 üveg ára o. é. 1 frt 40 kr.

30 év óta az udvari istállóknak, a katonai és uri nagyobb istállóknak használatban van, erősítésül nagy faradalmak előtt és után az erő visszanyerése czéljából, ficzomodások, megbicsaklások, idegmerevségeknél stb. Kiváló dolgokra képesíti a lovakat training-nel. (531-15.15)

Tessék a fenti védőjegyre figyelni és határozottan Kwizda Restitutionsfluid-jét tessék kérni. — Kapható minden gyógyszerertárban és gyógyszerár üzletben.

Főraktár:
KWIZDA FERENCZ JÁNOS,
 cs. és kir. osztrák és kir. román udvari szállító,
 körgyógyszerész Korneuburgban Bécs mellett.

Tavaszi
 gyógyítás
 Nyári
 gyógyítás
 Őszi
 gyógyítás
 Téli
 gyógyítás.

Legjobb
 bedörzsölő
 szer
 köszvény
 csúsz
 és minden
 meghűlési
 betegségek
 ellen.

Nagybecskereken kapható Kellner J., Kovács S., Moczkovcsák D. gyógyszer. és Haidegger Ö. uraknál.

MOLL SEIDLITZ POR

Csak akkor valódi
 ha minden dobozon a gyár-
 jegy, egy sas és MOLL
 A. sokszorosított czégre
 látható.

Gyors gyógyhatás makacs gyomor- és altestajbok, gyomorgörcs, gyomorégés, nyálk., székrekedés, májbajok, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségeknek. — Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt. — Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerertáiraiban. MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító, Bécs, Stadt, Tuchlauben 9. — Szétküldés naponta utánvét mellett. Két doboznál kevesebb nem küldetik. (11-48)
 Elismerés MOLL A. urnak Bécsben.
 Ülő foglalkozásomnál az ön Moll-féle Seidlitzporai igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s mindenkorra és szívélyes „Isten fizesse meg“ -et mondok érte; ezek a gyomrot jóvá és főt könnyűvé teszik.
 Tisztelettel Steinko P. J., lelkesz Honnenschlagban.

**MOLL-FÉLE FRANCIA
 BORSZESZ ÉS SÓ**

Csak akkor valódi
 ha mind egyik üveg MOLL
 A. védőjegyét tünteti fel és
 „A. MOLL“ feliratu óno-
 zattal van zárva.

A Moll-féle francia borszesz és só nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer köszvény, csúsz és a meghűlés egyéb következményeinél legismertesebb népszerű. — Egy ónozott eredeti üveg ára 90 kr. — Fő szétküldés Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által, Bécs, I., Tuchlauben 9 sz. Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítettek. Két üvegnél kevesebb nem küldetik. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védőjegyével ellátott készítményeket kérni.
 Elismerés MOLL A. gyógyszerész urnak Bécsben.
 Kitünő Moll-féle francia borszesz és sója vidékemen nagyszerűen működik. Küldjön nekem 50 üveggel, mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok tartani magamnál.
 Mély tisztelettel Hornof, lelkesz Micholupban.

Torontálmegyei Tanügy.

A „Torontál” melléklete.

Megjelenik minden hó elején és közepén.

13-ik szám.

Rovatvezető: Scossa Dezső.

Torontálmegye tanitóságához!

Több mint nyolczszáz képzett népnevelő küzd és munkálkodik a nemzeti szellem, a művelődés, a kultura terjesztésén ebben a nagy kiterjedésű országrészen a nélkül, hogy e nagyfontosságú tevékenység csak egyetlen oly organum által is a kellő figyelemben részesítették. A melynek kizárólagos hivatása volna az iskolaügy körébe vágó kérdések megvitatása, a mely alkalmat nyujtana törekvő és tekintélyes tanítói karunknak a pedagógiai tudományok, a szakirodalom művelésére, a mely megyénk speciális viszonyai mellett az oktatásügy szolgáltatásban álló emeltes sereget az érdekközösségben egyesítene, a mely a lakosságnak az iskola ügye iránti érdeklődését fokozni volna hivatott s e mellett hű tükre volna annak az élénk tevékenységnek, annak az elvitázhatatlanul rohamosan fejlődő iskolai életnek, a mely — büszkén hivatkozhatunk reá, — megyénk népoktatásügyét is magával ragadta.

Voltak és vannak ugyan megyénkben itt-ott apró német vagy más nyelven megjelenő ugynevezett tanügyi közlönyök, ámde ezek csupán egyes vidékek iskolaügyét karoiván fel. megyszerte annál kevésbé terjesztettek el, mert nélkülözték ama feltételeket, a melyek által érdekközösségükbe vonhatták volna a megyei tanitóság egyetemét, másrészt nem az állam nyelvén jelenvén meg, nem is voltak alkalmasak a magyar nemzeti szellemnek a tanitóság körében s ez által való elterjesztésére.

E hiány nemcsak megyénkben, de

egész Délmagyarországban érezhető. mert ily tanügyi közlöny Temes, Krassó-Szörény megyékben sem létezik, dacára annak, hogy a Délmagyarországi tanító-egylet áldásos működésének már huszonhetedik évében jár.

Régen érzett hiányon vélt segíteni e lapok kiadója, a midőn ezelőtt egy fél évvel egy magyar és minden ízében a nemzeti szellem, a nemzeti népoktatás ügyének szolgáltatásban álló közlönyt a „Torontálmegyei Tanügy”-et megalapította.

Rövid fennállása óta e közlöny főfigyelemmel volt arra, hogy a tanitóság jogai és érdekei a nyilvánosság előtt is illetékes védelemre találjanak, hogy azok, akik egy azon ügyet szolgálják, hasábjain ta álközhasznának, hogy nekik a szaktudományok aktuális kérdései megvitatására alkalom adassék s hogy végre megyénk soknemű iskolának életéről hű tükröt nyujtassék s ezáltal a haladó és művelt tanitóság tevékenysége kellő méltánylásban, becsülésben részeltethessék.

Nem csalódtunk abban, hogy megyénk lelkes tanítói törekvésünkben támogatni fognak s egy félév óta, mióta a gyöngye kis ágacska elültetve lett, mind nagyobb szeretetben, mind gyöngédebb ápolásban részesül az, de e támogatás még hozzávetőleg sem elegendő arra, hogy egy ily kétségtelenül nagyfontosságú vállalat létezését biztosítsa. A tantestületek, iskolai könyvtárak, sőt maguk a tanítók is még mindig nagy előszeretettel nyitnak ajtót a fönnebb jelzett idegen nyelvű hírlapoknak s valóban nem kis összeget képez az, a mi e révén idegen, sőt leggyakrabban pártolásra

nem is érdemes irodalmi termékekre évenként csak Torontálmegye tanitósága által elköltve lesz.

Tudjuk azt, hogy e megye tanitósága nemcsak szám szerint, de minden egyéb tekintetben is vezérszerepet visz a Délmagyarországi tanítók egyleti, irodalmi tevékenységében, a magyar nemzet szellem terjesztésében.

Ezt a hegemoniát lapunk nemcsak megőrizni, de fejleszteni óhajtja. A „Torontál” főlappja miként eddig, ezentul is buzgó apostola lesz a tanügyi kérdéseknek, egyelőre kéthetenként megjelenő melléklete azonban egész speciálisan szenteli hasápjait az iskolaügy szolgáltatásának s hogy tanuló-ságunknak minden tekintetben hasznos útmutatójává legyen, első kézből közöljük mindamaz intézkedéseket, a melyek ismerete érdekükben áll.

A torontálmegyei tanügy tehát elválaszthatlan kapocsban áll a főlappal és pedig azért, hogy tanitóságunk olcsón és a budapesti lapokat megelőző gyorsasággal értesülhessen az egész ország, a külföld minden eseményéről s e mellett a megye ezen egyetlen magyar napilapja mindennapra meghozza számukra az eddig annyira elhanyagolt és nélkülözött magyar olvasmányt.

Alljanak tehát oldalunkhoz, hassanak oda, hogy a nagy számban elterjedt idegen nyelvű közlönyök helyett e nekik inkább megfelelő lapunk rendeltessék meg újévtől kezdve az iskolai könyvtárak, a tantestületek, fiókegyletek és társaskörök számára, támogassák törekvésünket e lapnak más uton való terjesztése

A „Torontáli Tanügy” tárczája.

Idegenben.*)

Az asztaltársaság magunkra hagyott.

Egy nyájas arcú öreg ur egészen neki-lekesegett a Rajna szépségeinek magasztalásába. Viszonzásul halvány képét festettem a sardon Kárpátok vadregényes tájának, a délibábos Alföldnek, a bérzes Erdély, a regényes Balaton- és a gyönyörű Alduna vidékének.

— Nos uram, akármit mond, én csak azt állítom, s velem százezrek, milliók mondják: nincsen szebb része a világnak, mint a mi vidékünk; nagy emberek, költők, al-lamférjak, utazók, kik beutazzák a félvi-lágot, ide érve elragadtatással kiáltanak fel: en a földi paradicsom!

— Önnek persze a Rajna vidéke a leg-szebb — válaszoltam. — Ön itt született, itt nevelkedett; e kétségtelen gyönyörű vi-déket az Önök szorgalma tette bájosabbá; e vidékre az Önök műveltsége bőven árasztja áldásait; itt minden kö hirdeti az Ön nemzetének nagyságát, minden rögöt az elődök vére áztatta; a komor bércek, melyek fölött évezredek repülnek el, düledező várronjaikkal nagy hősök tetteiről regélnek; a romok környékét ellepő erdő sűrű

lombjain a népmonda s néprege búbajos hangja susog át: mindez varázshatással van Önrre és minden németre. Ugyanigy hat reám nézve az én Hazám vidéke.

— Önök, magyarok, különös emberek, — mondá mosolyogva; — ugy szeretik azt a vad, miveletlen földet! — Ambár mint egykori tanító, megtudom magyarázni e ragaszkodást. Gyermeké előtt a szülő ha talna, jósára, bölcsessége határtalan. Ily szülő a föld, melyen az ember szeretettel csüng, mint anyja kebelén a gyermek.

Helybenhagytam utóbbi megjegyzését, de az elsőre vonatkozólag szükségesnek tartottam megjegyezni, hogy Hazánk már nem oly vad, miveletlen, mint általában gondolják. Külföldön még mindég a 48 as előtti, vagy az önkormányzat alatti viszonyaink s állapotainkról ítélnék fölöttünk. Pedig azóta óriásit haladtunk; többek közt a népoktatásügy példátlan haladását e seteltem s hogy szavaimnak hitelt adjon: bemutattam magam, mint magyar tanítót.

Bezzeg csodálkozott az öreg ur; hogyan futja a szegény tanitónál ily nagy utakra? De nagyobb csodálkostam én, midőn ő saját nevéhez „Universitätslehrer”-t mondott! Hogy most ki nem fogytunk a sokféle kérdezősködésből, az természetes. Időközben sétára indultunk a „Drachenfels” felé, a mely mielőtt még Lord Byron megénekelte volna, már leglátogatottabb pontja volt a Rajnának. Az öreg ur jól ismerte Königswinter-t és környékét s szívesen kalauzolt.

A városban csak a közs. iskola vonta

magára figyelmünket. Parkká alakított nagy téren, hatalmas emeletes épület ez. Nyitott ablakain a gyermekek imája hangzott ki. Megállottunk; oly szépen, hangsúlyozva, valódi bensőséggel mondották imájokat, hogy áhitatos fohászuk egészen meghatott. Csodálkoztam e fölött s említettem, hogy a legtöbb iskolában énekelő hangon darálják el a Miatyánkot.

— Ez csak ott lehet — válaszolá az öreg, — hol nem a tanító tanítja a hit-és erkölcstant. Azelőtt nálunk is így volt, de mióta a vallás-erkölcsi nevelés leghatásos eszköze a tanító kezében van, azóta lényegesen javultak a viszonyok. Elvégre is jobban ismeri ő a gyermeki lelket, mint a pap; ő jobban tudja módját annak, miként kell érzelmeit ápolni, valódi vallásosságra nevelni.

Szerettem volna ellenvetni, hogy tanügypolitikai szempontból sokkal helyesebb ha a vallás-erkölcstan tanítása a felekezetek dolga marad; ámde az öreg ur annyira elmerült a mai vallásos nevelés hiányainak fejtegetésébe, hogy szóhoz már nem jutottam.

Igy beszélgetve kiértünk a városból, s felfelé mentünk a szőlők közé. E gyönyörű kertekben terem a híres „sárkány-vér”, az a pompás bor, melyről a nép azt tartja, hogy ha karácsony éjjelén bele mártják a jericho-i rózsát, bármily száraz legyen összezsugorodott kelyhe, hirtelen feléled, sötétpiros szirmai felnyílnak s bódító illatot terjeszt maga körül. Ámbár az augusztusi nap nagy hőséget árasztott,

*) Ez érdekes tárcza írója a nagybecskereki községi iskola jeles tehetségű fiatal tanítója, ki a nyáron hosszabb tanulmányi utat tett Német- és Bajorországban s kinek ígéretét bírjuk, hogy tanulmányi utazásának részleteit e helyen fogja bemutatni.

által is és értesítsenek bennünket az iskolai élet körébe vágó események felől, hogy lapunk a megye iskolai életének minden mozzanatáról hű tükröt alkosson, és mi hisszük, hogy ha tanítóink e téren csak egy kis buzgóságot fejt is ki, nemsokára talán abba a helyzetbe jutunk, hogy a most kéthetenként megjelenő mellékletet hetenként kiadhatjuk, sőt, hogy egész külön tanügyi lapnak vehetjük meg alapját, a mire törekszünk, a mit magunk is leginkább óhajtunk!

Locke János élete és működése.

(Neveléstörténeti tanulmány)

Irtá: Várkonyi Béla.

(Folytatás.)

A lord kérdezősködésére, hogy mit jegyez, azt felelte: „Nem kételkedtem, miszerint hasznomra fog válni az ily kitűnő férfiak társasága; ha kívánják, felolvasom jegyzeteimet, lássuk, teljesült-e reményem?“

Nem lehettek valami hízogók a kontempláló bölcsek észrevételei, mert a játékot rögtön abban hagyták, — Locket pedig kiküldték.

Egy másik alkalommal, az 1673. évi parlament megnyitáskor a kancellár híres beszéddel védelmezte a németalföldi háborút: (spanyol örökösödési háború) a hollandok ellen kikelve, „Deleuda est Carthago“-ját hangoztatta. Lockének a lord hátamögött a sugó szerepét kellett teljesítenie.

Volt még ezen kívül államtitkár a lord magántitkára; 1673-ban az angol gyarmatok tanácsának tagja; de mindezekért fizetést nem kapott. Tiszteletbeli kitüntetésekkel bőven elárasztották s mindenféle állásokkal kecsegtették. Többek között midőn 1675-ben az orvosi tudományok tudóráva avatták, az oxfordi egyetemen egy tanszékekkel biztatták; de nem teljesült ezen forró vágya sem. Kénytelen volt, hogy

életét tengethesse, Schaftesburgtól 100 frtnyi kegydíjat elfogadni. — Egészsége azonban folyton hanyatlott, ugyanarra, hogy melegebb égélj alá volt kénytelen menni London ködös és bűzös légköréből. Négy évet töltött Franciaországban, mely idő alatt bölcsészeti irodalommal foglalkozott. Az itt írott munkái a testi és szellemi nevelést tárgyalják.

Nevelészet elvei, mely téren talán a legnagyobb, a „Gondolatok“ című munkájában öröktív meg. (Megjelent 1693, 1699 és 1722 ben); később londoni tanítóképezdei igazgatójától, majd 1836 s 1880-ban Quick cambridgei tanártól. Bő méltatását találni ezen utóbbi kiadásnak Péterfy Jenő fordításában hazai nyelven megjelent Barthelemy Saint Hilare-féle munkában; címe: „A philosophia viszonya a természettudományokhoz és a valláshoz“. Továbbá Alexander Bernát „Kant élete, fejlődése s philosophiája“ cz. művében.)

Az első kiadások a későbbiekől nemcsak beosztás, hanem tartalom tekintetében is sokban elütnek, mert gondolatait egész életén át gyűjtötte, a későbbi kiadások tehát sokkal tartalmasabbak. Igy már a Coste P., Montaigne után bővített francia kiadás, melyet akkor adott ki, midőn a nantesi edictum visszavonása után hazájából Angolországba volt kénytelen menekülni, hol Lockéval baráti viszonyba jutván, vele együtt munkálkodott a mű letördítésében. Itt fel kell említenem, hogy Locke kiváló levelező volt s levelezés-eiben fényes jelét adta nevelői talentumának. Hosszas levelezést folytatott Clarhe Eduard angol és Molioux irlandi barátjával. Ezen levelek valódi kincseket rejtenek magukban s a paedagogia sarkalatos tételeit tartalmazzák. Ő maga is felismerte ezek becsét, mert a

„Gondolatok a nevelésről“ című munkáját ezek képezik. Nem rendszeres mű ez, de irodalmi és paedagogiai értéke szinte megmérhetetlen. Barátai unszolására adta ki, habár vonakodott azt saját neve alatt tenni. A nyomdászt az 1693. márcz. 28-iki keletű levelében arra kéri, miszerint titkolja el nevét s azt ne nyomtassa ki. Tényleg névtelenül is jelent meg az első kiadás. A későbbi kiadásokat Clarkének ajánlva, már saját neve alatt adta ki.

Magyar nyelven a Coste féle kiadás után 1769 ben borosjenői Székely Ádám gróf fordította le. Megjelent 1771-ben 308 lapon. Címe: „A Gyermekek Neveléséről, melyet Lock János egy Angliai nagy Tudomány Philosophus és orvos Doctor Angliai nyelven írt, a Londinumi királyi Tudósok Társaságából való Coste nevű tudós Frantzia, Frantziai nyelven adott ki. Most nemzetéhez és hazájához való szeretetből Frantzia nyelvből Magyarra fordította B. J. Grf. Sz. A.“

A munka előszavában ez áll: „Az emberi nem törzsökéről nagyon eltávozott; elhatalmazott a veszettség; folyton azon tűnődöm a Tudós Doctorral, hogy a Virtust az emberi Nembe, hogy kellessék bepalántálni s ez által a veszettségnek elejét venni; legjobban megmutogatta Lock János, Angliai híres Orvos Doctor, és nagy Philosophus.“

Gróf Székely Ádám változtatásokat is tett a Coste féle kiadásban, mert mint ő mondja: „A testi nevelésben Angliának, mint Tengerek közt fekvő országnak Lakosait igyekezett Lock különösen formálni, melyek némely részeiben Hazánkra nem szabattatván,

vigan haladtunk, mert minden lépéssel szebb meg szebb kép tárult fel előttünk. Utóbb sűrű erdőbe értünk, mely a Siebengebirge ormait övezi s másfél órai gyalogolás után felértünk a várrom alá.

A festői rom lábánál az elmaradhatatlan vendégfogadó s egy messze kinyúló sziklacsucson, mely merőlegesen esik le a Rajnába, szép szobor áll. Főntebb a romok mohos falairól oly nagyszerű képen gyönyörködhetünk, mely a maga nemében páratlan.

A hatalmas folyam délfelől a Westerwald és Eifel hegység közt utat törvén magának, mintha nehéz küzdelmében elfaradt volna s pihenni vágnék, messzebbre árad szélesebb völgyében s játszó habjai két gyönyörű szigetnek mossák sötétzöld partjait. Majd tova hömpölg lomha teste, míg beleütődik a lábunk alatti sziklafalba, honnét kigyózza halak ki a nagy síkságra. Jobbról a Siebengebirge, balról a Franciaország felől átnéző Ardennek ágai maradoznak el mögötte s hogy Bonn falai alá ér, már csak keskeny ezüst szallagnak tetszik, melynek szélén, messze-messze távolban két ujj mutat égnek: a kölni székesegyház két óriás-tornya.

És e hatalmas víz, mily gyönyörű képek központja! Széles hátán gözhajók, viatorlások, csónakok, mint játszó sirályok uszkálnak ide s tova és kötik össze a partokat, melyek mentén a városok és falvak szakadatlan láncza kertyé varázsolják a szép völgyet. Jobbról a Siebengebirge erdős caucsaai tornyosulnak egymásra, míg balról

az Ardennek szelid lejtői pompás szőlőkertekkel s erdős ormaikkal, melyek legvégsőjéről Godesberg festői várromja tekint alá a síkságra: mindez oly gyönyörű képpé olvad, mely lelkünket a mesés világ bűbájával ragadja meg. Merengésünkből üde gyermekhangok ráztak fel. Áthallatszott egy gyermekkar lelkes éneke. „Die Wacht am Rhein!“

Lementünk a szoborhoz, hol egy közeli falu tanítója telepedett meg tanítványával. A kormánykerület tanfelügyelője 3 heti szünidőt (Hitzferien) rendelt el s az első napot a tanító kirándulásra használta. Vezetése alatt 8 osztály áll s az első osztály tanulói (Németországban az első évfolyam a VIII. osztály), már 14–15 éves igen értelmes gyermekek. — A hogy oda értünk, már a Napoleon elleni hadjáratról beszéltek és a tanító lelkes szavakkal dicsőítette azokat, kik 1814. újév éjjelén a Rajnán való átmenet alkalmával, a hazáért hősi halállal kimultak s kik iránt a nemzet e szoborral róttá le halálját.

Egy újabb hazafias dal után uszonnához ültek. Élénk sürgés-forgás támadt; az anyák előhozakodtak a telt kosarakkal, letelepedtek csoportonként a fák alá és nemsokára vig falatozás fokozá a kirándulás örömeit.

Meglepetésomnek adtam kifejezést a fölött, hogy oly sok szülő kíséri a tanulók kirándulását. Ennek egyszerű oka az, — jegyző meg az öreg ur, — hogy a kirándulásokat gyakran népünnepélyvel kötik össze. Ilyen pl. a „Sedan-ünnep“, a mely már-már nemzeti ünneppé válik; összekötjük

az ünnepeket torna- és versenyjátékokkal, a nyerteseket nyilvánosan kiüntetjük, szavalásokat stb. tartunk s mindezekhez belevonjuk a szülőket, kik lassanként hozzászoknak a kirándulásokban részt venni s követnek bennünket akkor is, ha azokat kizárólag tanulás céljából rendezzük. Persze, kárunkra nem válik; erről nemsokára meg is győződhettem.

Uszonna után a tanító oda inté tanítványait s egy igen szép, négyes hangon előadott dal után leült a gyepre; körülötte tanítványai s azok mögött a szülők.

Már a természet szépsége is varázshatással volt a jelenlevőkre; annál mélyebb hatást tehetett a tanító egyszerű, vonzó előadása, a melylyel tanítványait a zonda bubájos világába vezérelé. A szülők oly áhitattal hallgatták, mint a gyermekek s öreg utársam szemét csillogó fény futotta át, midőn a tanító nemzeti büszkeségüket, avagy népépszot kezdette:

„Nus ist in alten maeren
wunders viel geseit“ . . .

Lelki szemeink előtt testet öltöttek a nagy én k mesés alakjai. Megnépesedett körülöttünk a vidék törpe Nibelungokkal, kiket Siegfried megfoszt nagy kincsüktől; itt a hegy lábánál a rettenetes tüstet okádó sárkány, mely Siegfried csapásai alatt kimul. Erre vonulnak a vitések a kevély Brunhilda udvarába, kinek hiúsága less oka a rettenetes katasztrófának s hogy halljuk az adás Hagen miként súlyosítja a Rajnába a Kriemhildától elrabolt Nibelungkincset; szemünk melásva tekint le a csendes folyamra . . . hátha felsszínre került

azokban kevés változást szükséges volt tennem“.

„Gondolatok a nevelésről“ teljes gyűjtemény birtokában hazánkban tudtommal dr. Felméry Lajos kolozsvári egyetemi tanár van. Ez is a Coste-féle francia fordítás. Hogy a Székely-féle magyar kiadás közkezen ma már nem forog, úgy hiszem mások előtt sem ismeretlen, de hogy egyes példányok még vannak belőle, abból sejtem, mert szemelvényeket abból idézve, többször olvastam Lubrich és Felméry munkában. A „Paedagogiai Plutarch“ 1886. évi 6., 7. és 8. füzetére utalom az érdeklődőket.

Locke a szellemi túlterheltes, a természetellenes nevelésről elítélőleg nyilatkozik, mert: „a mely kormányos hajója tulontul meg van terhelve, elsüllyed, lett légyen az aranyból, ezüsttel és drága kövekkel megterhelve, tulajdonosának rosszul számol be a megtett utról.“

Azon szülők, kik gyermekeik nevelésénél az ötleszerűsége biznak mindent, eljárásuk és fegyelmezésük nem hogy nem jellemképző, a megelőző, kormányzó és irányzó fegyelmi alapelveknek nem megfelelő, mert a legkisebb vétség leverő haragból reárott büntetésből áll, miáltal gyermekeik is durvák, makacsok, bizalmatlanok, félnékek és ravaszok lesznek.

A szelidség, józanág, illedelem tehát az emberi jellem leggyöngédebb érzelmei kiirtatnak. Viszonyt a jutalmazások, ajándékok és dicsérekben is azt kívánja, hogy ezekkel takarékosan éljünk. „Az ajándékok igen könnyen táplálékul szolgálhatnak az emberrel különben is veleszületett kincs-vágynak, s azon véleménynyel töltik el a gyermeket, hogy jól csak az ajándékok kedvéért tegyen; míg ha az elmarad, amarra sem kötelesek. Minden jótettüket megfizettetik, minden

gyöngy, az a két sötétzöld, gyönyörű szigetke? ... És hogy a tanító befejezé szép előadását, még soká ültünk ott szótlanul, mintha lelkünk csak nehezen emelkednék a való rideg légkörébe.

A nap mindinkább lejjebb szállott s bucsut kellett vennem. Utitársam s a tanító Königswinterbe tértek, én pedig délfelé, a meredek, de rövidebb úton siettem le. Fél óra múlva a Rajna partján voltam Rheindorfban. Áthaladtam néhány falon, míg Honnefben a repülő hidon átkeltem Rolandseckbe.

A Rajnából itt merőlegesen kiemelkedő Röder-hegy festői romját minden utas meg szokta látogatni. Az ut a városfelől kevésbé meredek lejtőin előbb szőlők közt, majd sűrű erdőn át vezet. A hegy ormán a régi vár festői romja, egy hatalmas kapu íve, gyönyörű képre tekint le.

Mélyen alattunk széles medrében a sötét olyam két gyöngyével: Nonnenwerth és Grafenwerth szigetkével. (Előbbin egy apácza-szárdá van). Ssmben a csinos falvak, melyeken az imént áthaladtam s melyek mint egy kertnek virág-ágyai tekintenek fel; távolabb pedig, mintha a folyamból nőtt volna ki, a Drachenfels, mely az áldozó nap bucsusugarai bitorában égett.

A kellemes nyári est üde levegője, az ünnepi csend természet csodás szépsége, leirhatatlan varázst gya korol reánk. Szívünket az érzelmek árja önti el; ezek mintha magasabbra emelnének a földi hiúság és gyarlóság alatt s köréből. Oly könnyűnek érezzük a földi lét terhét; szívünk, lelkünk, mi tha megtisztulnék s hogy te-

jutalmat vagy dicséretet megérdemlennék tekintenek. Egy meg nem érdemelt jutalom miatt a szülői tekintély lazul meg, mert igazságtalanok részrehajlók voltak.“

(Folytatása következik.)

KÖZLEMÉNYEK.

A siketnémák oktatása érdekében meglehetősen hangulatos felvilágosítást tesz közzé Pivár Ignác kegyesreadi áldozár, a váci siketnéma-intézet igazgatója. Elmondja, hogy az idén nem kevesebb mint 130 siketnéma folyamodott a vezetése alatti intézetbe való felvétel végett, pedig csak 3 állami és 6 alapítványi hely volt üresedésben. E szerint 121 siketnéma gyermek maradt oktatás nélküli félvadtságban, felügyelet, gondozás nélkül, holott a teremtés e szerencsétlenségben gondos nevelés mellett épp úgy fel lehetne ébreszteni a természetadta képességeket, mint azokban a gyermekekben, akik épek és hallanak. S ugyanily szomorú viszonyok vannak a kolozsvári, kaposvári, temesvári, aradi és budapesti államilag segélyezett intézetekben. Képzhető tehát, hogy országsserte hány szegény siketnéma megy tönkre, hány van kitéve ártatlanul gunynak, üldözésnek s mindaddig fognak tartani e szomorú állapotok, amíg nem ejtjük módját, hogy e szerencsétlenség oktatása által biztos megélhetést biztosítsunk számukra.

Ez pedig könnyen elérhető lenne a következő módon: oly helyeken, ahol siketnéma gyermek vagy gyermekek vannak, indítsanak mozgalmat az erre leginkább hivott tanítók, hogy egyesek adakozásából, a község hozzájárulásából stb. ama gyermekek ellátására legalább havonkénti 15-16 frt biztosítsák. Ha 10 ilyen siketnéma találhatók, azokat a váci intézet külön tanfolyamra felveszi. A kérdéses havi összeg arra való, hogy azok ottani polgári háznál elhelyeztethessenek. Az oktatást az intézet tanárai vállalnák magukra aként, hogy a tanulók is naponként 2-4 órai oktatásban részesíttessenek. Természetes, hogy minél több jelentkező akad, a kérdéses tanfolyamok annál inkább kibővíthetők lennének. Ajánljuk az életrevaló eszmét tanítóink és az emberbarátok figyelmébe.

kintetünk felszáll a magas menny boltozatához, lelkünk mélyéből fakad a nagy költővel e gyönyörű dal:

„O süssee Graun, geheimes Wehn!
Als knieten viele ungeseh'n
Und beteten, mit mir. ....“

De im, most vesszük észre, hogy a nap letűnt; s bár a Drachenfels még soká ég bíbor színben, lassan-lassan köd emelkedik a folyam mélyéből, mely mint láthatatlan kéz által vont fátyol az új leszálló csendjével álomba ringatja a tájt. ... Előttünk im' a mohos kövek; egy hatalmas vár kapui nyílnak meg itt és fényes kísérettel vonul be a hazatérő Roland. Babér koszorústa homlokát; Nagy Károly mellett küzdve vívta ezt ki az arabok elleni harcokban. A Spanyolországból hozott hírt, dicsőséget most imádott arája lábai elé fogja helyezni. Amde a nép Hildegundet már nem találja itt; hű kedvese, a vitéz halálának hírére, zárdába vonult. ...

Álmadozásomból felébredtet egy ének távrolról jövő hangja. A hatalmas folyamon kis csolnak ringott, a honnét felhangzott az édes bus dal, melyet a népmonda Roland szájába ad:

„Und begräbt das Kloster Schön Hildegund,
So setz ich mich hier auf den Stein
Und schau zeitlebens zum Tode wund
Hinab auf das Kloster im Rhein“....

Teljesen besötétedett már. Csak nehezen találtam le utat az erdőn és mezőkön át. A hogy beérttem, megvártam a legközelebbi vonatot s éjjel felé járt az idő, midőn Remagen-ben, Morpheus karjaiba fogadott.

Gockler Lajos.

„Hivatalos Közlöny“ lesz a czime annak a havonként 1-én és 16-án megjelenő közlönynek, a melyet 1893. január 1-től a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium ad ki évenként 2 frt 50 krajczár előfizetési árral. Ez értesítő nemcsak a hivatalos körövényeket fogja tartalmazni, de azokat az elvi jelentőségű döntvényeket is, a melyek eddig a levéltár homályába temetve, a végrehajtó közegek által alig voltak megközelíthetők. Az újítás ösztönül üdvözölhető, már csak azért is, mert általa sok áldatlan irka firka lesz megtakarítva a tanfelügyelőségek és egyes intézetek igazgatóságai által.

Ovodák nyilvántartási nyomtatványainak használata ügyében közelebbi rendeletet adott ki a kultuszminisztérium. E szerint egyöntetűség kedvéért, az ovodaköteles gyermekek összehívására, felvételére, mulasztásaira s egyáltalán egész rendtartására nézve az egyetemi nyomda által kiállított vagy azoknak egészen megfelelő nyomtatványok használandók. Ily nyomtatványok Pleitz Fer. Pál czégnél is megrendelhetők, a hol nagy raktár van készletben belőlük.

Az Állatvédő naptárából az állatvédő egyesület 30 példányt ajándékozott a torontál-megyei tanítók számára. A kir. tanfelügyelőség e példányokat érdemes tanítók között azzal osztotta ki, hogy községükben felolvasást tartsanak az állatvédelemről, a mi bizony nagyon ráfér a parasztságra.

Nagy-Kikindán e hó 18-án Steinbach Antal kir. tanácsos, tanfelügyelő személyesen adta át Nikolics Miklós gör. kel. tanítónak a faiskola-kezelésért a földhitelintézet adományából nyert 100 frtos jutalomdíjat.

Nagy-Kikindán az ujonnan szervezett községi iskolák iskolaszéke közelebbi választott meg akként, hogy elnökké: Tellesky Riszó, alelnökké: Draxler Lipót, jegyzökké: Jeszenszky Ignác és Radovics Milovoj lettek. Érdekes, hogy habár ott elég sok és intelligens tanerő van, az iskolaszék tagjai közül éppen ezek hiányzanak.

Változások a tanítói karban: Csókán a r. kath. iskolánál Nemeth Ferencz alkalmaztatott a fehérmegyei Csákvárról. — Sándorházaán Rusz János választott meg Krogott Mátyás helyébe, a kinek ez az első alkalmazása. — Csávoston a r. kath. iskolánál Figura Antal alkalmaztatott a nyitramegyei Kolozs Serkofalváról. — A nagybikacsi áll. s. községi iskolánál Hollósy Adorján választott meg a trencsénmegyei Hubináról. — Ujfaluból Trinkl Lajos a temesmegyei Denta községbe költözött tanítói minőségben. — Bocsárról Wagner Lajos a pozsonymegyei Kis Lévárdon nyert alkalmazást.

PÁLYÁZATOK.

Jánosföldön a r. kath. iskolánál kántortanítói állomásra. Fizetés 300 frt, szabad lakás, fűtés és stóla. — Rudolfsenád on tanítónői állomásra. Fizetés 300 frt, szabad lakás és fűtés. — Basahid on óvónői állásra. Javadalma 300 frt, dajkátartási átalány, szabad lakás és fűtés. — Bocsáron r. kath. iskolai tanítói állomásra. Javadalom 360 frt, szabad lakás, fűtés.

ÜZENETEK.

Sz. O. A kérdezett ismeretlen előttünk.
P. . . . be. A tanügyi melléklet rovatvezetője azonos azzal, akit ön gondol. Ha hozzáfordul kérelmével, kétségtelenül teljesíteni fogja.
B. E. Gyermeklapot egyelőre nem adhatunk. Egyébként van már Budapesten a „Felesé ké“.
Gy. . . . mon Tanítói Árvaház nincs Torontál-megyében. De lesz a szomszédos H.-M.-Vásárhelyen, Debreczenben és S.-Szt.-Györgyön.
Z. A. Ön kevesli az állandó menedékház vezetőnőinek 120 frtnyi évi díjazását. Mi se mondjuk soknak azt, de ha tanító özvegye nyer ily állást s vele szabad lakást, fűtést s némi melékjövédelmet, ehhez hozzáadva özvegyi segélypénzét, tisztességesen megél.

Árverési hirdetményi kivonat.

A törökbecsei kir. járásbiróság mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy Latinkin Manojlo törökbecsei lakos végrehajthatónak, Nesztorov Zsiva aracsi lakos végrehajtást szenvedő elleni 100 frt tőke s jár. iránti végrehajtási ügyében a területén lévő Mellence község határában fekvő 2445. sz. tjkvben foglalt Nesztorov Zsiva jogutódja Rákits Sándor mellencei lakos nevében álló 2429-a-a. hr. sz. Grobnicza dülőben lévő 533¹/₃ □ öl, 2951-a-2. hr. sz. Vodopláv dülőben lévő 533¹/₃ □ öl, 5026-b a. hr. sz. osztrovi dülőben lévő 533¹/₃ □ öl és 6200-b-2. hr. sz. kaszáló dülőben lévő 533¹/₃ □ ölnyi ingatlanok 370 frt kikiáltási árban 1893. évi február hó 27-ik napján d. e. 10 órakor Mellence község házában árverés alá fognak bocsátatni és a kikiáltási áron alul is el fognak adatni. A mennyiben a fenti ingatlan az özvegy Kisprdilov Mária javára bekebelezett özvegyi jog fentartásával olyan árban adatnék el, mely a szolgálmi tlkvi bejegyzését megelőző tehertételek fedezetes szempontjából megállapított 200 frtnyi összeget meg nem üti, az árverés hatálytalanná válik és az ingatlanok a szolgálmi jog fentartása nélkül a kitiütöt határnapon ujabban elárvereztetni fognak.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben vagy óvadékképesnek nyilvánított értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt e kir. járásbiróság tlkvi irattárában és Mellence község elöljáróságánál megtekinthetők.

Kelt Törökbecsén, a kir. járásbiróság tlkvi hatóságánál, 1892. évi november hó 1-én.

Jakabffy, kir. jbiró.

A magyarádi és ménesi bortermelők szövetsége Arádon

ajánlja

magyarádi fehér, ménesi vörös és különleges fajborait, valamint méltóságos Atzei Péter ur saját termései borait eredeti, kitűnő minőségben, mérsékelt áron számítva.

Árjegyzékek a képviselőség részéről bérmentve küldetnek.

Raktár és képviselőség Nagy-Becskerek és vidékére:

Uj. Deutsch József,
Nagy-Becskereken.

Iroda: Patak y-féle ház. — Pincze: Schwimmer-féle ház.

Együttal ajánlom kitűnő minőségű pécsi fehér, villányi vörös és hegyi siller boraim nagy raktárát.

(612-46.13)

Uj. Deutsch József.

Árverési hirdetményi kivonat.

A törökbecsei kir. jbiróság mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy Szikits Éva aracsi lakos végrehajthatónak, Magyarov Tima aracsi lakos végrehajtást szenvedő elleni 100 frt tőke s jár. iránti végrehajtási ügyében a területén lévő Aracs község határában fekvő 495. sz. foglalt 558. hr. és 477. öi. számú 284 □ ölnyi beltelkes ház 23 forint kikiáltási árban és az aracsi 1616. számú tjkvben foglalt 550. hr. és 470. öi. számú beltelkes ház egészben vagyis az 1881. évi 60. te. 156. §-a pontja értelmében végrehajtáson kívül álló Magyarov Radivoj jutaléka is 400 frt kikiáltási árban 1893. évi február hó 22-ik napján d. u. 3 órakor a kir. jbiróság tlkvi helyiségében árverés alá fog bocsátatni és a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10

százalékát készpénzben vagy óvadékképesnek nyilvánított értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt e kir. járásbiróságnak tlkvi irattárában s Aracs község elöljáróságánál megtekinthetők.

Kelt Törökbecsén, a kir. jbiróság tlkvi hatóságánál, 1892. évi október hó 30 án.

Jakabffy, kir. jbiró.

Hirdetmény.

Kik a magas kormánytól ingyen selymérpetét 1893. évi tenyésztésre annak idején kívánnak, jelentsék magukat azonnal a városi I. jegyzői hivatalban, jegyzetsek fel az ott levő ivatekre neveiket, úgy mint, hogy mennyi petét kívánnak.

A ki ez alkalommal elmulasztaná magát jelenteni, az utólagos jelentéskor csak kevesebb petét fog kapni mintsem kívánt volna.

A kik jelentkeznek, kötelezik magukat a pete át vételére.

A ki ingyen petét elfogad a kormánytól, kötelezi magát a következőkre:

1. Kötelezi magát mástól petét el nem fogadni.
2. Kötelezi magát minden gubót beszállítani azon hozzá legközelebb eső királyi beváltó-intézethez, mely neki a petekiosztás alkalmával tudtára fog adatni. A gubó tekintet nélkül arra, hogy ezek I. vagy II. osztályúak, tekintet nélkül arra, hogy puhák e, vagy dupla gubók, különként 1 frtért váltatnak be; csak a külsőleg is fekete gubók, mint teljesen hasznavehetetlenek váltatnak be, különként 10 krjával.

8. Azok, kik termelt gubókat bárki másnak, kereskedőnek, házalónak stb. eladnák, megfognak büntettetni később meghatározandó összeg erejéig.

Nagybecskerek, 1892. évi december hó 16-án.

Dimitrievits György

tanácsnok,

mint polgármester h.

Árverési hirdetményi kivonat.

A törökbecsei kir. járásbiróság mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy Dada János aracsi lakos végrehajthatónak, Vrebalov Mikó aracsi lakos végrehajtást szenvedő elleni 260 frt 75 kr. tőke s jár. iránti végrehajtási ügyében Popov Stéva aracsi lakos kérelme folytán késedeelmes vevő Vrebalov Jóva veszélyére a területén lévő Aracs község határában fekvő 513. számú tjkvben foglalt 579. hr. és 495. öi. sz. ház és beütelek a Mainszki Necza és Mainszki Léla szabad lakási joguk épségben tartása mellett 417 frt kikiáltási árban 1893. évi február hó 24 ik napján d. u. 3 órakor a kir. jbiróság tlkvi helyiségében árverés alá fog bocsátatni és a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben vagy óvadékképesnek nyilvánított értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt a kir. járásbiróság tlkvi irattárában és Aracs község elöljáróságánál megtekinthetők.

Kelt Törökbecsén, a kir. járásbiróság tlkvi hatóságánál, 1892. évi november hó 12 én.

Jakabffy, kir. jbiró.

Nagyvendéglős

Kuman község nagyvendéglőjében

alkalmazásra kerestetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

(638—3.3)